

A közigazgatás átalakítása

Digitalizálás, személyzetcsökkentés

Illusztráció

Fotó: Nagy Tibor

Tavaly októberben megjelent a 296-os törvény, amely Románia hosszú távú fenntartható gazdasági helyzetére vonatkozó intézkedéseket tartalmaz, köztük azt is, hogy zárolja a közalkalmazotti állásokat. Azóta több közintézményben a dolgozók – munkabeszüntetéssel – jelezték, hogy kevesen vannak, nem tudnak eleget tenni a közigazgatási követelményeknek, és a munka volumenéhez képest alacsony a javadalmazás. A jogszabály egy több éve húzódó kérdést vet fel újra: az államigazgatás átszervezését, hatékonyságának nö-

velését. Ennek egyik útja a rendszer digitalizálása, a másik, amely a napokban ismét terítékre került, a területi átszervezés. Nagy Zsigmonddal, Maros megye alprefektusával arról beszélgettünk, hogy az említett célok érdekében mikor és mennyire sikerült eddig átszervezni a közigazgatást.

Vajda György

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

A rendszer összeomlásától tartanak

Az első és legnagyobb probléma a családorvosok által végzett szolgáltatásokért járó összegek késedelmes kifizetése a megyei egészségbiztosítási pénztárak által, valamint a kifizetések elmaradása, mivel elfogytak az alapellátásra járó összegek.

4.

Élménybeszámoló a Távolságról

Európai lakosnak, aki eddigi élete során nem sokszor hagyta el az öreg kontinenst, elutazni több mint 10.000 kilométerre egyértelműen hatalmas kulturális sokkot eredményez.

15.

Már készül az új előadás

Mozgalmas esztendő tudhat maga mögött a Maros Művészegyüttes, és 2024 is hasonlóan ígérkezik – tudtuk meg Barabási Attila-Csaba intézményvezetőtől, akit arra kértünk, értékelje az együttes tavalyi évét, és körvonalazza az ideit.

17.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Biztonság a füstben

Benedek István

Az utóbbi időben rendszeresen borzolja a kedélyeket a több halálos áldozatot követelő tüzesetek, ám a körülményekhez képest mégis azt mondhatni, hogy szerencsésen kevés van belőlük. Legalábbis ahhoz képest, hogy az ilyen ügyek kapcsán a biztonság szempontjából valóban lényeges kérdések szinte alig kapnak figyelmet.

A legutóbbi példa a téli ünnepek alatt leégett panzió, amellyel kapcsolatban a fél ország, politikustól a szakértőig, a leégett épület engedélyeit firtatja. Ez teljesen normális egy olyan országban, ahol a megfelelő kapcsolatokkal bármilyen szabályt ki lehet játszani, és ezen a szokásrenden a most kárba ment nyolc emberélet sem fog változtatni.

Azonban a tüzek nem amiatt kapnak lángra, hogy egy ingatlanok rendszerben vannak-e az engedélyei, avagy sem. Ha a biztonsági szabályokat, az építkezéstől kezdve a mindennapi használatban is betartani ajánlott tudnivalóig figyelmen kívül hagyják, a világ legbiztonságosabb épületében is lehet tüzet okozni, csak a kellő felelőtlenséggel kell eljárni. És akkor még nem is beszéltünk a szándékról, holott például ebben a konkrét ügyben már csak a tulaj előéletéből kifolyólag is az idegenkezűség előkelő helyen kéne szerepeljen a vizsgálati hipotézisek között. Hogy erre mennyire figyelnek oda a vizsgálat során, csak találgatni lehet, de abból kiindulva, ami eddig lement az ügyben, itt inkább az van a fókuszban, hogy körbe lehet bírságotlani az összes vendéglátóst, akinek egy vesszőhiba is van a papírjaiban, közben

(Folytatás a 3. oldalon)

CCCCC.CCCCC
JANUÁR
12., péntek
A Nap kel
8 óra 4 perckor,
lenyugszik
16 óra 58 perckor.
Az év 12. napja,
hátravan 354 nap.

IDŐJÁRÁS
Felhős, borús
Hőmérséklet:
max. 1 °C
min. -7 °C

✦ *Isten éltesse!*

Ma ERNŐ,
holnap VERONIKA napja.

VERONIKA: a görög (macedón) eredetű Bereniké név latin alakváltozata, jelentése győzelmet hozó.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2024. január 11.

1 EUR	4,9723
1 USD	4,5351
100 HUF	1,3107
1 g ARANY	296,2584

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker	30, 27, 37, 24, 28 +10	NOROC PLUS: 5 2 0 2 8 5
LOTO	7, 10, 39, 1, 26, 24	SUPER NOROC: 1 2 2 7 0 0
40	2, 33, 13, 18, 15, 14	NOROC: 5 0 6 1 1 1 2

Megyei hírek

Tavaly 3278 újszülöttek regisztráltak Marosvásárhelyen

A marosvásárhelyi anyakönyvi hivatalban 2023-ban összesen 3278 újszülöttek regisztráltak, ebből 1730 fiú és 1548 lány. A legtöbb gyerek januárban (341), májusban (321) és augusztusban (306) született, a legkevesebb az év utolsó három hónapjában, októberben (257), novemberben (236) és decemberben (211). Az újszülötteknek adott leggyakoribb nevek: lányoknál a Maria, Anna és Éva, a fiúknál Štefan, David és Bence.

Január 31-ig látogathatók a nagybányai remekművek

A nagy érdeklődésre való tekintettel január 31-ig meghosszabbították a marosvásárhelyi Várgalériában a Nagybányai remekművek címet viselő kiállítás látogatási idejét – közölte a Marosvásárhelyi Kulturális és Művészeti Központ. A kiállítás több mint 40 remekművet mutat be, amelyek Eleni Koraninak, a kiállítás kurátorának és a budapesti Ernst Galéria tulajdonosának jóvoltából, valamint a Nagybányai Szépművészeti Központ, illetve a Maros Megyei Múzeum Művészeti Osztálya közreműködésének köszönhetően vannak kiállítva a Várgalériában. A tárlat hétfő kivételével naponta 10-18 óra között látogatható. A belépés díjtalan.

Óvoda és bölcsőde épül a Belvedere negyedben

Jól haladnak a marosvásárhelyi Belvedere negyedbeli óvoda és bölcsőde építésével, amely 120 gyermek befogadására lesz alkalmas. Az építkezés megkezdését tavaly februárban rendezte el a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal, a kivitelezésnek ettől kezdve 18 hónap áll rendelkezésére, hogy befejezze a munkát. A beruházás 11,2 millió lejtbe kerül.

Négynapos terápiás program szenvedélybetegeknek

Február 1-4. között a Bonus Pastor Alapítvány újabb négynapos terápiás programot szervez szenvedélybetegek és hozzátartozók számára Magyarózdán, ahol lehetőség van információkat szerezni a függőségről, szembenézni vele, terápiás tervet készíteni szakember segítségével, önismertetre szerz tenni. A jelentkezés előzetes felvételi interjú alapján történik. Jelentkezni, további részletek felől érdeklődni január 25-ig lehet McAlister Magdolnánál a 0752-246-814-es telefonszámon.

Mezőpanit községben is összegyűjtik a fenyőket

A mezőpaniti önkormányzat értesítése szerint január 15-én, hétfőn gyűjtik össze a kidobott karácsonyfákat a község területéről. Az elszállításra szánt, lebontott fenyőfákat a káputba kell kitenni, összegyűjtésük reggel 8 órától kezdődik.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Akár 1500 lejes adójóváírást kaphatnak a szülők a bölcsődei és óvodai költségek fedezésére

Januártól érvénybe lépett az RMDSZ egyik korábban kezdeményezett családtámogatási intézkedése, amely értelmében akár 1500 lejt értékű adójóváírást kaphatnak a családok. Ebből az összegből, amelyet az alkalmazó megtérít, a gyerekek bölcsődei és óvodai költségeit fedezhetik a szülők.

„Fontos kiemelni, hogy a kifizetett összeg nem haladhatja meg az alkalmazott bruttó bérének 33 százalékát, és erre nem kell sem személyi jövedelemadó, sem nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási hozzájárulást fizetni. Az adójóváírásban csak egyik szülő részesülhet, abban az esetben pedig, ha a szülőnek több munkahelye van, nyilatkoznia kell arról, hogy a másik munkahelyén nem vette igénybe ezt a kedvezményt. Az alkalmazó cég esetében az erre a célra megtéríthető

összeg nem haladhatja meg a vállalkozás beralapjának 5 százalékát” – mutatótt rá Szabó Ödön, az RMDSZ képviselőházi frakcióvezető-helyettese, a törvénytervezet egyik kidolgozója.

Egy 3436 lej bruttó minimálbérrel rendelkező szülő a bruttó bér 33 százalékában, vagyis 1.133 lej összegben részesülhet havonta a munkáltatótól, amit bölcsődei/óvodai költségre fordíthat.

Az elszámolás kétféleképpen történhet: a munkáltató kifizeti az 1.133 lejt közvetlenül a tanintézménynek, vagy a szülő fizeti ki a bölcsőde vagy óvoda havi költségét, és a kifizetési bizonylatot átadja a munkáltatójának, aki utólag visszafizeti a pénzt a szülőnek.

Ha a szülő bruttó jövedelme meghaladja a minimálbért, az adójóváírás összege is növekszik, maximum 1500 lej értékig.

„Az általunk kidolgozott törvény az RMDSZ családtámogatási intézkedéscsomagjának a része. Célunk segíteni a szülőket munkapiacra való visszatérését, és megkönnyíteni anyagi terheit, amelyek a gyerekek bölcsődei és óvodai költségeivel járnak. Fontos, hogy a gyerekek biztonságban, anyanyelvükön és megfelelő körülmények között tanulhassanak már a bölcsődei évektől kezdve, ezért továbbra is kezdeményezni és támogatni fogunk minden olyan intézkedést, amely a családok jólétét szolgálja, segít megteremteni a szülő munka és magánélet közötti egyensúlyát” – tette hozzá Szabó Ödön Bihar megyei parlamenti képviselő.

Az intézkedés most lépett hatályba, annak ellenére, hogy az RMDSZ még 2019-ben kezdeményezte, és 2020-ban kihirdette az államfő. (közlemény)

Megjelent a Helikon idei első száma

Megjelent a kolozsvári *Helikon* első januári, 2024/01-es száma, benne Kemény István versei, valamint Papp Attila Zsolt vezércikke.

Interjú Márton Evelin közl a *Helikon* januári hónap szerzőjével, Andrei Dósa íróval, költővel, műfordítóval.

Verset közl továbbá Bánfi Zsolt, Fazakas Attila, Keszthelyi György és Szondy-Adorján György, prózát Tar Károly és Varga László Edgár, tanulmányt Curković-Major Franciska. A lap egykori belső munkatársától, Nagy Máriától Egged Emese búcsúzik.

A Pavilon 420-ban Szirony Brigitta és Vasas Tamás versei, valamint Metz Edina prózája olvasható. Raymond Carver verseit Gothár Tamás fordításában közlik.

A Stelláriumban Vallasek Júlia ír R. F. Kuang *Bábel, avagy az erőszak szépségszerűsége* című regényéről. A Kinematográfban Ritter György kritikája olvasható David S. Goyer és Josh Friedman *Alapítvány* című sorozatáról.

A Theátrumban Dimény Patricia színikritikát jegyez a Kolozsvári Állami Magyar Színház *A fülemile* című előadásáról. Kritikát közl továbbá Ferencz-Nagy Zoltán Andrei Dósa *Füveskert* című kötetéről.

Fülszöveget Mărcuțiu-Răcz Dóra jegyez Nádasy Ádám

Hordtam az irhámát és Molnár T. Eszter *Hidegkút* című kötetéről.

Az Amplitúdóban Jakabffy Tamás esszéje olvasható Jean-Baptiste de Lully zeneszerzőről. Az Artefaktumban Kányádi Iréne ír Lovadi Kinga kiállításáról.

Még vásárolható Bekecs Táncszínház-bérlet

Január 27-ig még megvásárolható a Bekecs Táncszínház felnőtt-színház-bérlete. A Madách Imre-bérlettel 5 előadás tekinthető meg a 2024. január–május közötti időszakban. Egy bérlet ára 100 lej, kiváltható a Nyáradszeredai Városi

Könyvtárban. Érdeklődni lehet a 0755-289-832-es telefonszámon. Előadók: a Tomcsa Sándor Színház és az Udvarhely Néptáncműhely, a Háromszék Táncegyüttes, a Csíki Játékszín, a Bekecs Táncszínház.

Waldorf-iskolába hívogató

A 2024-ben Marosvásárhelyen induló Waldorf előkészítő osztály és az iskola iránt érdeklődő kisgyerekes szülőknek január 18-án 17 órától idén első alkalommal iskolába hívogató eseményt szerveznek.

Az érdeklődők betekintést nyerhetnek a marosvásárhelyi magyar nyelvű

Waldorf oktatási rendszerbe, ismerkedhetnek a módszerrel, megtudják, milyen a kisiskolások napirendje, az iskolai programja, kézbe vehetik az iskolás gyerekek füzetét, eszközeit, kézimunkáit, választ kaphatnak kérdéseikre.

Az eseményen jelen lesznek az

elemi osztályok tanítói és a gyerekek szülei is, és alkalom lesz megismerkedni az induló osztály tanítójával. A pedagógusok és a Magocska Waldorf Egyesület az iskolába (Nicolae Bălcescu Általános Iskola, Szabadság utca 36. szám, I. emelet, 4. E osztály) várja az érdeklődőket.

RENDEZVÉNYEK

Megemlékezés a doni áldozatokról

A Don-kanyari offenzíva 81. évfordulójára emlékezve az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület és a Marosvásárhelyi 23. Hagyományörző Csoport megemlékezést szervez január 13-án, szombaton 18 órakor a marosvásárhelyi római katolikus temetőben, a Don-kanyari áldozatok emlékművével.

Jégkorongkupa

A Q-fluid Jégkorongkupa újabb kiadására kerül sor január 13–14-én, szombaton és vasárnap a Maros műjégpályán.

Az U7-es, U9-es és U11-es kategóriákban közel 30 klubtól az ország minden részéből több mint 500 gyermek vesz részt. A verseny mindkét nap reggel 9 órakor kezdődik, és késő délután ér véget. Az érdeklődőket várják a mérkőzésekre.

A helység kalapácsa Erdőszentgyörgyön

A magyar kultúra napján a Bekecs Táncszínház A helység kalapácsa című előadással örvendeztetni meg az erdőszentgyörgyi közönséget. Az előadásra január 22-én 19 órától a művelődési házban kerül sor. Jegyek a polgármesteri hivatalban válthatók Barabás Ágnesnél naponta 8–16 óra között.

Nagyon megnehezíti az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatását a legfelsőbb bíróság új rendelkezése

Nagyon megnehezíti az erdélyi magyar történelmi egyházak ingatlanjainak visszaszolgáltatását a legfelsőbb bíróság egy új jogegységi határozata – írta csütörtökön a Krónika közéleti portál.

A cikk szerint a kedden nyilvánosságra hozott, valamennyi romániai bíróság számára kötelező rendelkezés szerint az egyházaknak közvetlenül bizonyítaniuk kell a 19. században telekkönyvezett iskoláik tulajdonjogát. Az új jogegységi határozattal a legfelsőbb bíróság az eddigi felemás jogi helyzetekre keresett megoldást az egyházi restitúció kapcsán, azonban döntésével jelentős akadályokat gördített a folyamat elé – írta a Krónika.

A portál szerint az 1989-es rendszerváltás utáni joggyakorlatban példátlan jogegységi határozatot az Erdélyi Református Egyházkerületnek (EREK) a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium vagyoni restitúciója kapcsán indított bírósági pereire reagálva hozta a legfelsőbb bíróság.

Az egyházkerület hosszú évek óta bírósági úton követeli vissza – a többi között – a kollégium egykori vagyonához tartozó tanári lakásokat és egyéb ingatlanokat Nagyenyeden és Csombordon. A kollégium épületein kívül néhány tanári lakás visszaszolgáltatását is elérte, de több elutasító ítélet is született. Volt eset, amikor az ugyanazon a telekkönyvi kivonaton szereplő egyik ingatlant visszadták, a másikat nem – írta a portál

Székely János ügyvéd tájékoztatása alapján. A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem jogi szakának adjunktusa évek óta az egyházkerület egyik jogi megbízottja bírósági perekben.

„A megszületett határozat lényege, hogy azokban az esetekben, amikor az ingatlan telekkönyvben nem az Erdélyi Református Egyházkerület szerepel, hanem valamilyen egyházi iskola, a telekkönyvvel szemben az egyházkerületi tulajdont csak közvetlen bizonyítási eszközökkel lehet igazolni a bíróság előtt. Ami azt jelenti, hogy minden egyes, visszaszolgáltatásra kerülő ingatlan esetében bizonyítanunk kell, hogy a telekkönyvben szereplő iskolát az egyházkerület alapította” – magyarázta a Krónikának a döntés lényegét Székely János.

A szakember szerint eddig nagyon sok bírósági eljárásban annak ellenére bizonyították, hogy az EREK a valódi tulajdonos, hogy a telekkönyvben az iskola neve szerepelt. A református egyházi iskolák a történelmi jog alapján az egyház vagyonához tartoztak, a 19. században azért telekkönyveztek őket az iskolák nevére, hogy mindenki számára nyilvánvaló legyen a rendeltetésük – részletezte az ügyvéd.

Rámutatott: a döntés több szempontból is szokatlan a romániai jogrendben. Általa a legfelsőbb bíróság nem az egységes jogértelmezést biztosítja, hanem a konkrét ügyeket elbíráló bíróságoknak ad utasítást arra, hogy az illető ügyekben

a bizonyítást miként értékeljék – mondta.

Az új rendelkezés a gyakorlatban azt jelenti, hogy az egyházaknak írásos dokumentumokkal kell bizonyítaniuk, hogy a vagyonukból egy vagyonrész – ingatlant, földet – az iskola alapításához rendelkeztek. Azaz: fel kell mutatni az iskola alapító okiratát például 1860-ból. Ez azért nehezen kivitelezhető, mert a jogegységi határozat a mára vonatkozik, és nem a 19. századra – értékelt Székely János.

„Százötven évvel ezelőtt a korabeli jogrendszer nem írta elő, hogy amennyiben az egyház iskolát alapít, ahhoz alapító okirat és minden olyan eljárás szükséges, amit manapság megszoktunk. Éppen ezért az új bizonyítási eljárás nagyon meg fogja nehezíteni a folyamatban levő és a jövőbeni restitúciót” – mondta a jogász.

Az ügyvéd szerint valószínűleg alkotmányossági kifogást fognak emelni ellene, mivel a legfelsőbb bíróság túllépte a jogegységi határozatokra vonatkozó alkotmányos jogkörét: nemcsak jogot értelmezett, hanem meghatározta, hogy egyes bizonyítási eszközöket a bíróságok milyen módon értelmezzenek.

Rámutatott: az új jogértelmezés növelni fogja a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságához forduló felperesek számát. Az EREK-nek 12-14 olyan peres beadványa van Strasbourgban, amelyek esetében Romániában minden jogorvoslati lehetőséget kimerítettek. (MTI)

Ország – világ

Kevesebb az influenzás beteg, mint egy évvel korábban

Ezen a télen eddig kevesebb volt az influenzás megbetegedés, mint egy évvel korábban – nyilatkozta csütörtökön az egészségügyi miniszter. A kormányülést követő sajtótájékoztatóján Alexandru Rafila hangsúlyozta, az influenzára utaló panaszokkal a családorvoshoz kell fordulni, sürgősségire csak azok menjenek, akiknek más betegségeik is vannak. A többrészes várakozás nem tesz jót a betegeknek, márpedig enyhe vagy közepes tünetek esetén ez vár rájuk a sürgősségi osztályokon, ahol az azonnali, sürgős ellátásra szoruló betegek előnyt élveznek – magyarázta. Az Országos Statisztikai Intézet csütörtöki tájékoztatása szerint január 1. és 7. között 72.734 akut légúti fertőzőeset (influenza, felső légúti fertőzés, tüdőgyulladás) regisztráltak Romániában, 29,3 százalékkal kevesebbet, mint az előző téli idény azonos hetében (102.884 eset), de 35 százalékkal többet, mint az előző héten (53.870 eset). (Agerpres)

EBRD: rekordot döntöttek a működési térségnek nyújtott tavalyi finanszírozások

Minden eddiginél több, az egy évvel korábbi rekordnál is nagyobb értékű finanszírozást nyújtott a működési térségéhez tartozó felzárkózó gazdaságoknak tavaly az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD). A közép- és kelet-európai gazdaságok, valamint az egykori szovjet térség átalakulásának támogatására 1991-ben életre hívott londoni pénzügyintézet csütörtöki kimutatásában közölte, hogy 2023-ban 13,1 milliárd eurót juttatott hitelek és befektetések formájában a tevékenységi területéhez tartozó gazdaságoknak. Ez az eddigi legmagasabb éves finanszírozási érték a bank több mint három évtizedes történetében. Az EBRD tavaly 464 egyedi programhoz nyújtott finanszírozást, és ez is rekord a pénzügyintézet eddigi történetében. (MTI)

Dél-Afrika népirtással vádolta Izraelt a Nemzetközi Bíróságon

Civilek elleni célzott támadásokkal és népirtással vádolta Izraelt a Nemzetközi Bíróságon (ICJ) a Dél-afrikai Köztársaság – közölte újságírókkal Adila Hassim dél-afrikai ügyvéd csütörtökön. Hassim elmondta: a csütörtökön kezdődött meghallgatáson Dél-Afrika annak megállapítását kérte az ENSZ hágai székhelyű bíróságától, hogy Izrael megsértette a népirtásról szóló egyezményben foglalt kötelezettségeit a Hamász palesztin szervezet elleni katonai fellépésével Gázában. A kétnaposra tervezett tárgyalás csütörtöki napján Dél-Afrika érveit, pénteken pedig Izrael válaszát hallgatja meg a bíróság. (MTI)

Biztonság a füstben

(Folytatás az 1. oldalról)

a sötétben élelmeskedőknek meg a haveroknak még az eddigieknél is jobban megy az élet. Az már szinte senkit nem érdekel, hogy amilyen szabályrendszer van, az ország ingatlanjainak felét át kellene építeni, hogy engedélyt adhassanak rá. Ami magában egy szép papír, de a vendéglátóknál maradván, ha mondjuk egy panzió tűzvédelmi engedélye kiadásának másnapján a vészkijáratot eltörölésük egy dekoratív bútorral, vagy simán elfelejtik a létező füstérzékelőt bekapcsolni, netán az őt néz a biztonsági kamera helyett, baj esetén az engedélyezett épületben ugyanúgy benne éghet a kedves vendég, mint egy eldugult kéményű faluszéli viskóban. De az illetékesek legalább megmutathatják a bírságolási statisztikákat, megpróbálva bizonyítani, hogy ők aztán dolgoznak értünk. Így ránk marad az, amire a hatóságoknak sokkal nagyobb figyelmet kellene fordítani: néhány alapvető biztonsági szabály fontosságának hangsúlyozása. Ha a magunk közvetlen környezetében odafigyelünk az elektromos árammal, nyílt lánggal és füsttel kapcsolatos pár apróságra, máris sokkal többet tettünk a biztonságunkért, mint amennyit az ezért egyébként busásan megfizetett illetékesek túlórázva is képesek lennének.

Elutasította az EUB a Wizz Air keresetét a Taromnak nyújtott állami támogatás miatt

Elutasította az Európai Unió Bírósága (EUB) a Wizz Air keresetét a Tarom légitársaságnak nyújtott állami támogatás miatt – írta az economica.net.

A testület ezzel a döntésével jóváhagyta az Európai Törvényszék 2022. május 4-i ítéletét, melyben megalapozatlannak nyilvánította a magyar diszkont légitársaság kifogásait.

A Wizz Air azért fordult a luxemburgi székhelyű uniós jogi testülethez, mert 2020-ban a román kormány hitel formájában 36,66 millió euró értékű állami támogatást nyújtott a Taromnak. A Wizz Air arra alapozta a beadványát, hogy a román légitforgalmi piac méretéből adódóan az állami légitársaság szolgáltatá-

sainak esetleges megszűnése nem okozna számottevő léptékű zavart a piac működésében, illetve szociális problémákat, amiatt, hogy megszűnne a légi összeköttetés az ország bizonyos régiói között.

„A bíróság megerősíti, hogy a piac viszonylag korlátozott mérete nem mond ellent annak, hogy egy piaci szolgáltatást fontosnak lehessen minősíteni, a megszakítása tehát azzal a veszéllyel járna, hogy súlyos szociális nehézséget generálna vagy működési zavart okozna a piacon” – idézi az economica.net az ítélet indoklását.

Az EUB megalapozatlannak találta a Wizz Air azon érvét is, hogy indokolatlan lett volna az állami támogatás, mivel

a konkurens légitársaságok betölthették volna a Tarom járatainak kiesésével keletkező piaci űrt.

A magyar diszkont légitársaság korábban a magántulajdonban levő román fapados társaság, a Blue Air számára nyújtott 300 millió lejes állami támogatás miatt is az Európai Bírósághoz fordult, időközben azonban a cég fizetéseképtelenné vált, és állami tulajdonba került.

Az idén 71 éves Tarom 2008 óta folyamatosan veszteséges, 2022 végén az adósságállománya 1,41 milliárd lej volt. Jelenleg az Európai Bizottság asztalán van egy újabb, 900 millió lejes állami támogatás terve, melyet a vállalat átszervezéséhez nyújtana a kormány. (MTI)

Belga, észt és svájci politikus jelöltette magát az Európa Tanács főtitkári posztjára

Hárman jelöltették magukat az Európa Tanács (ET) főtitkári posztjára a január 10-én lejárt határidőig: Didier Reynders belga, Indrek Saar észt, valamint Alain Berset svájci politikus – közölte a strasbourgi székhelyű páneurópai szervezet csütörtökön.

A strasbourgi tájékoztatás szerint az Európa Tanács miniszteri bizottsága márciusban hallgatja meg a három indulót, majd dönt a jelöltek végleges, esetleg szűkített listájáról. A végső döntést a tagállamok parlamenti képviselőiből álló parlamenti közgyűlés (PACE) hozza majd meg a júniusi ülésükön.

Az új vezető öt éves megbízatása 2024. szeptember 18-án kezdődik.

A jelöltek között szerepel Didier Reynders jelenlegi belga uniós igazságügyi biztos, aki korábban belga külügyminiszter, védelmi miniszter és pénzügyminiszter is volt. Indrek Saar 2015 és 2019 között kulturális miniszterként tevékenykedett az észt kormányban. Alain Berset 2012-től 2023. december végéig a svájci államszövetség elnöke volt, azt megelőzően belügyminiszterként szolgált.

A jelenlegi főtitkár, korábbi horvát külügyminiszter és európai ügyekért felelős miniszter, Marija Pejcinovic Buric

2019 óta tölti be a tisztséget. A miniszteri bizottság még 2007-ben úgy foglalt állást, hogy a jövőben a szervezet főtitkára állam- vagy kormányfői tapasztalattal rendelkezzen, vagy pedig miniszteri, illetve ennek megfelelő szintű magas beosztást tudhasson maga mögött.

A strasbourgi székhelyű Európa Tanácsot 1949-ben hozták létre azzal a céllal, hogy emelje a kontinens országaiban a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartásának színvonalát. Magyarország 1990-ben csatlakozott a jelenleg 46 tagot számláló szervezethez. (MTI)

Digitalizálás, személyzetcsökkentés

(Folytatás az 1. oldalról)

Új közigazgatási kultúra kell

Nagy Zsigmond lapunknak elmondta, hogy az államrendszert működtető mechanizmusként a világon mindenhol létezik helyi és központi közigazgatás. Ennek a jelenléte, hatékonysága attól függ, hogy miként érzékelik az állampolgárok a működését a mindennapi életben, az ügyintézésben, azoknak az alapvető állampolgári szükségleteknek a kielégítésében, mint például az egészségügyi-szociális hálózat, pénzügykezelés, közbiztonság, vagy akár az infrastruktúra-fejlesztés, de a bürokráciának sokkal bonyolultabbja is van, amelynek működtetése szükség-szerű. Azt tudni kell, hogy ezeket a bonyolult közfeladatokat a közalkalmazottak a meglévő törvények alapján működtetik, így amikor bárki bizonyos ügyintézésért bármilyen hivatalhoz fordul, akkor az ügyfélablaknál levő személy kizárólag a törvény által megszabott módon jár el, és ennek alapján kéri az okiratokat.

Romániában elindult egy folyamat, amelynek célja a bürokrácia csökkentése, ezt az Európai Unió 910/2014-es irányelvei is ajánlják. Ennek alapján több jogszabály született, amely leegyszerűsít bizonyos eljárásokat, például arról, hogy nem szükséges eredeti okiratok másolatát kérni a magánszemélyektől, amennyiben az érintett jóváhagyásával elektronikus formátumban az adott intézmény elkerülhető (letölthető) ezt a kibocsátótól. Ez is egy óriási lépés a közigazgatás digitalizálásának irányába, amely valójában a jövő, hiszen ez biztosítja a bürokrácia csökkentését, hozzájárul a rendszer átláthatóságához, növeli a közigazgatás hatékonyságát, és mindenképp a költségmegtakarító hatása is van. Azonban még távol állunk a sokat emlegetett e-kor-

mányzattól, amelyet Románia az uniós helyreállítási és rezilienciaalap hazai tervének (PNRR) támogatásával szeretne megvalósítani. Ez azonban nem feltételezi az eljárások átszervezését, csupán a jelenlegi ügyintézés átvitelét az online felületre. Megyénkben is több önkormányzat tett lépéseket, az egyik a jeddi – tette hozzá az alprefektus –, de a folyamat bevezetésében figyelembe kell venni a települések (elsősorban vidékiek) lakosságának összetételét. Nem tekinthetünk el attól, hogy falvaink lakosságának átlagéletkora magas, és az analóg (nem digitális) világban szocializálódott generáció nem vagy csak nagyon nehezen veszi igénybe a digitális szolgáltatást, így szükség van még személyzetre. A digitalizálás egyértelműen visszaszorítja a korrupciót, hiszen az ügyintézés igényelőnek nincs direkt kapcsolata a közszolgáltatóval, és ma már ez nem egy opció, hanem szükségszerűség. Ha hátránynak lehet nevezni, akkor a mesterséges intelligencia térhódításával dehumanizálódik a közigazgatás, személytelenné válik a közintézmények és a lakosok között, ami elidegenítheti a polgárokat a központi és a helyi adminisztrációtól, így ez másfajta szervezeti kultúrát igényel, amely nemcsak a digitális eszközök használatát, a rendszer ismeretét feltételezi, hanem a választók és a választottak, illetve a közigazgatási szolgáltatók közötti viszonyrendszert is át kell rendezni.

A bürokrácia csökkentése érdekében az ún. dekoncentrált állami intézmények közötti együttműködést, az interoperabilitást sem olyan egyszerű megvalósítani, hiszen a személyi adatvédelemmel kapcsolatosan nagyon szigorú európai uniós előírásokat (GDPR) – amelyeket a hazai jogszabály is elfogadott – kell betartani és biztosítani. Köztudott, hogy az utóbbi időben egyre sérülékenyebbé váltak ezek az adatbázisok a hackeri tevékenységek

miatt, ezért műszakilag is nagyon biztonságos rendszert kell kiépíteni. Ennek egyik feltétele a digitális aláírás bevezetése, amely nemcsak kézjegyet lehet, hanem bármilyen más olyan biometrikus azonosító, amivel egyediesíthető az egyén a kibertérben. Az adatszolgáltatások terén van előrelépés. Az egyik az e-számlázás bevezetése, de korábban a prefektúrához tartozó gépjármű-bejegyzési hivatal is nyitott például azzal, hogy az önkormányzatok felelős közalkalmazottja egy jelszó segítségével ellenőrizheti, hogy az adóköteles jármű kinek a nevére szerepel.

Közigazgatási konzorciumokat lehet létesíteni

A bürokrácia csökkentésének másik vetülete az igényelt okiratok mennyiségének a csökkentése. Ezzel kapcsolatban Nagy Zsigmond kifejtette: azt, hogy bizonyos közintézmények (a minisztériumoktól az igazgatóságokig, a helyi közigazgatási egységekig) milyen és mennyi okiratot kérnek, a törvények szabályozzák, ezeket tehát kizárólag törvénymódosítással lehet változtatni, ami egyrészt bizalmi, másrészt a politikai kultúra része, illetve nagyrészt felelősség kérdése. Ugyanígy a személyzetcsökkentés is, hiszen ehhez módosítani kell egy 2010-es jogszabályt, mivel ez határozza meg a polgármesteri hivatal személyzeti keretét. Ezen belül az intézményvezetők felelnek a személyzeti politikáért. Ez azt jelenti, hogy vannak olyan polgármesteri hivatalok, ahol például több pályázatot kell kezelni stb., a maximális létszámmal dolgoznak, de vannak olyanok is, ahol kevesebbel, mint ami a jóváhagyott személyzeti keretben szerepel. A munka hatékonysága természetesen az adott hivatalbeli szervezéstől, belső kapcsolatrendszerétől függ. A polgármesteri hivatalok személyzetén

kívül, vidéken az iskolák kiegészítő személyzetének, vagy bizonyos közszolgáltatásokat (adott esetben ivóvíz-, szennyvízhálózat, hulladékkezelés stb.) ellátó alkalmazottak biztosítása, vagy akár helyi rendőrök alkalmazása jelenti a munkaerőre fordított kiadásokat. (Sz. m.: Településként minden 1000 lakosra lehet egy helyi rendőrt alkalmazni, ami nem kötelező.)

Némiképpen a személyzetcsökkentést is megcélolta az RMDSZ által javasolt és 2023. december 12-én elfogadott 387-es törvény, amely módosította és kiegészítette az 57/2019-es közigazgatási kódexet, illetve a 273/2006-os közpénzügyi törvényt is, és lehetővé teszi a vidéki települések számára a közigazgatási konzorciumok létrehozását. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy adott közszolgáltatás biztosítására több település – az adott helyi tanácsok beleegyezésével – társulhat. Így, ahol nincs, közösen hozhatnak létre és működtethetnek ivóvíz- és/vagy szennyvízhálózatot, de ugyanígy társulhatnak bizonyos ügyintézésben is. Például területrendezési vagy egyéb dokumentáció kibocsátásáért több község társulhat a konzorciumban, így nem kell minden polgármesteri hivatalban egy-egy közalkalmazottat foglalkoztatni ugyanazért a tevékenységért. Ennek a jogszabálynak a kontextusában is erősíteni kell a nagyvárosi (metropolisz-) övezeteket is, hiszen ezen belül is adott esetben lehet majd közös közszolgáltatásokat végezni. Ennek a következő lépése a területi közigazgatási átszervezés is, amely nemrég újra napirendre került, de ez egy bonyolultabb és hosszabb folyamat, amit alkotmánymódosítással, referendummal lehet kivitelezni, így ez az opció egyelőre csak javaslatként került a parlament elé, korai erről beszélni. Most inkább az előttünk álló, rendkívül nehéz választási évre kell koncentrálni, ahol a szövetségünk szempontjából létfontosságú lesz a jó szereplés – mondta Nagy Zsigmond alprefektus.

Feloldják a létszámstopot

A szakértők szerint ez nem elég

Tizenötezer orvos és harmincezer egészségügyi dolgozó hiányzik a romániai kórházakból – hívja fel a figyelmet a News.ro, valamint a Sanitas egészségügyi szakszervezet elnöke a jelenlegi helyzetre, ami kellemetlen következményekkel jár elsősorban a vidéki kórházakban, ahol bizonyos területeken hiányzik a szakember. Sok helyen nagy nehézségekbe ütközik az ügyeletek ellátása, mivel a meglévő személyzet túlterhelt, és nem vállalja az ügyeletet.

Bodolai Gyöngyi

A kormány az ősz elején bevezette a létszámstopot, ami lehetetlenné tette a fiatal szakorvos kollégák alkalmazását, akik hat egyetemi és négy-öt évi szakorvos képzés után nem tudtak munkahelyet találni. Bár képzésük több millió euróba került az államnak, ha sokáig tart a huzavona, eltávoznak az országból.

Oana Sivache, a fővárosi kórházakat felügyelő hatóság (ASSMB) vezetője szerint a kialakult helyzetet a költségcsökkentésre vonatkozó gazdasági intézkedések és a létszámstop okozza, ezeket kellene minél hamarabb feloldani.

De ez nem elégséges a helyzet megnyugtató rendezésére, a kormánynak ki kell dolgoznia egy közép- és hosszú távú megoldást.

Alexandru Rafila egészségügyi miniszter televíziós nyilatkozatában elismerte, hogy részben jogos az egészségügyi dolgozók panasza, tárgyalta a béremelésükről, amit az idei év első hónapjaiban fognak rendezni. A létszámtiltás részleges feloldását is megígérte, ami a kormányfő támogatását is élvezte. Kormányülésen elhangzott a jelentés, hogy megoldásokat keresnek a rezidensi képzést végzett orvosok alkalmazására. Időközben a pénzügyminiszter bejelentette, hogy a fejlesztési minisztérium kidolgozott egy memo-

randumot kb. 5.000 álláshely meghirdetésére, amelyből 4.000 az egészségügyi tárca, 1000 az önkormányzatok hatáskörébe tartozó kórház – olvashattuk a hírekben.

Dr. Vass Levente egészségügyi szakpolitikus, aki államtitkári tisztséget töltött be az egészségügyi tárcában, érdeklődésünkre emlékeztetett, hogy a novemberi rezidensvizsgán a korábban 65 százalékosra emelt alsó határt 60 százalékra csökkentették. A miniszter pedig december elején megengedte, hogy a májusi vizsgán sikeresen szerepelt, de állás nélkül maradt végzetekkel együtt a fiatal orvosok nagyobb számban tudják a szakorvosi képzést elkezdeni. Ez megkönnyítheti az alkalmazási tiltás feloldását a soros kormányülésen, hiszen, ha volt pénz több újonnan a rendszerben munkát vállaló rezidens orvos bérére, akkor a szakorvosi vizsgát megszerzők számára is meg kell nyitni az alkalmazás lehetőségét.

Sajnálatosnak tartja viszont, hogy az egészségügyi minisztérium nem hozott szabálymódosításokat a kórházak karcúsítása és finanszírozásának növelése terén, annak érdekében, hogy motiváltak legyenek a járóbeteg-rendelésüket is bővíteni fiatal orvosok alkalmazásával. A lakosság jelenlegi igényét figyelembe véve ugyanis, elsősorban az ingyenes járóbeteg-rendelés erősítésére lenne szükség. Ezt igazolják azok az adatok is, melyek szerint országos viszonylatban 20 százalékkal csökkent azok száma, akik a kórházi fekvőbeteg-ellátást vették igénybe.

A szakpolitikusként abban látja a jövőt, hogy a fiatal orvosok az így megnövelt költségtérítés révén merjenek akár magánrendelőt nyitni olyan településeken, ahol nincsen kórház, és az egészségügyi szolgáltatási pénztárral kötött szerződés alapján biztosítsák a lakosság ingyenes ellátását is, megtapasztalva az élményt, hogy érdemes orvosnak lenni. Természetesen ehhez rendszerszintű változásra, a kórházközpontú egészségügyi ellátás módosítására lenne szükség.

25 százalékkal csökkent az alapellátásra szánt összeg

A rendszer összeomlásától tartanak

A Családorvosok Független Patronátusának Egyesülete, valamint Családorvosok Patronátusának Országos Szövetsége Románia parlamentje felső- és alsóházának egészség- és családügyi bizottságához, a kormányhoz, az egészségügyi és a pénzügyminisztériumhoz, valamint az Országos Egészségbiztosítási Pénztárhoz címzett kérésében hatékony és sürgős intézkedéseket kért az alapellátásba ütköző problémák megoldására.

Az első és legnagyobb probléma a családorvosok által végzett szolgáltatásokért járó összegnek kétszeresére emelése a megyei egészségügyi bizottsági pénztárak által, valamint a kifizetések elmaradása, mivel elfogytak az alapellátásra járó összegek. A törvényes előírások (a 2023. évi 521-es kormányrendelet, valamint az 1857/441-es rendelet) be nem tartásának többszöri jelzése ellenére sem történtek lépések a helyzet rendezésére. A patronátusok kérik az okoknak, valamint a helyzet rendezésére és az okozott károknak a jóvátételére hozandó intézkedések közlését.

Szeretnék választ kapni arra a kérdésre is, hogy miért csökkentették az alapellátásra szánt 2023. évi 4.795.745 ezer lejese költségvetést 3.699.459 lejre 2024-ben, ahogy az az állami költségvetési törvényben megjelent. Kérik, hogy közöljék a költségvetés csökkentésének okát, továbbá, hogy azt mire alapozta az Országos Egészségbiztosítási Pénztár.

Kérik továbbá, hogy január 15-ig közöljék az egészségügyi alapellátásban alkalmazandó pontértékeket a február–december közötti időszakra.

2023. december 27-én az Országos Egészségbiztosítási Pénztár honlapján a 2023. évi 521-es

kormányrendelet módszertani útmutatójának a módosítására és kiegészítésére vonatkozó rendelettervezet jelent meg. Ez szabályozza a szolgáltatási csomagok jóváhagyását, valamint a keretszerződést, amely az egészségügyi alapellátás biztosításának körülményeit, a gyógyszerekkel, valamint az egészségügyi segédesszközökkel való ellátás feltételeit tartalmazza. Az elfogadására vonatkozó jelentésben olvasható, hogy a 2024-ben érvényes új pontértékeket az egészségügyi alapellátásban és a klinikai szakok járóbeteg-szakellátásában az e területekre jóváhagyott alapokat figyelembe véve határozzák meg.

Mivel a 2024-es évre vonatkozó költségvetési törvényt 2023. december 29-én nyilvánosságra hozták a Hivatalos Közlönyben, nem tudják, hogy az e célra szánt összegekből fenn tudják-e tartani az egészségügyi alapellátást. Nöttek ugyanis az adók, ezzel együtt a családorvosi rendelők költségei is, és kétséges, hogy a jövedelmekből sikerül-e fenntartani a rendelőket. A pénztár és a családorvosok közötti kapcsolatot súlyosan sérti az előreláthatóság hiánya, valamint az, hogy nem kérdezték meg a véleményüket a családorvosi ellátás fennmaradására és az egészségügyi rendszer működésére vonatkozó stratégia kidolgozásakor.

Következésképpen a patronátusok felhívják a címzettek figyelmét arra, hogy őket terhelje a felelősség, ha az egészségügyi rendszer alapjaitól omlik össze, ami negatív hatással lesz a betegekre, és amiről a sajtón keresztül a közvéleményt is tájékoztatják – olvasható a patronátusok országos és megyei szervezetei által aláírt kérelemben (sollicitare). (b.gy.)

Kormányfői válasz a beadványokra

Az idei harmadik kormányülés kezdetén Marcel Ciolacu kormányfő kijelentette, hogy felszabadítanak 8 000 állást az egészségügyben és a szociális ellátás terén. Ily módon az összes jelentős kórházban, ahol hiány van orvosokban, egészségügyi asszisztensekben és ápolókban, betölthetik az üres állásokat. Az egészségügyben 3.048 állásról van szó, amiből 1055 orvosi, 928 egészségügyi asszisztensi, 700 kiegészítő személyzeti állás, 365 pedig a mentőszolgálatok keretében. A fejlesztési minisztérium területén 4.555 állást szabadítanak fel, 1510 orvosi, 1847 asszisztensi, szülésznői és ápolói, 345 szakszemélyzeti (biológus, pszichológus, vegyész, gyógyszerész) és 853 kiegészítő személyzeti állást. A kormány megtárgyalta a helyhatóságokhoz tartozó egészségügyi és szociális intézményekben lévő üres állások betöltésére szervezendő versenyvizsgák és vizsgák időszakát azon helyhatóságok számára, amelyek 2023-ban elfogadható kéréseket nyújtottak be erre vonatkozóan.

Hozzátette, hogy előirányoznak körülbelül 6,6 milliárd lejt, hogy törlesszék az adósságokat az egészségügyi rendszerben, biztosítva januárra is az egészségügyi szolgáltatásokra és a gyógyszerekre szükséges összegeket is.

Színés Világ

XXI. évf. 2. (892.) szám, 2024. január 12., péntek

Magyar nemzeti kincsünk

A vallásszabadságról és a türelemről – a pasztorálpszichológia mezsgyéjén

A reformáció előtti Európában gyilkos máglyatüzek gyúltak a másképpen gondolkodók, valamint az Istenhez a szabad lélek létrafokain közeledni kívánók alatt. Ezzel egy időben Erdélyben – pontosabban Tordán 1568. január 13-án – a hit- és lelkiismereti szabadság bölcsőjéből a párbeszéd lélegzetvételével életre kelt a türelem. Életre kelt mindazokban az emberekben, akik, bár nem gondolkodtak egyformán, egyformán tudták szeretni egymást. A tordai országgyűlés vallási határozatára emlékezve a Magyar Unitárius Egyház megalakulását is ünnepezzük. E vallási határozat ugyanakkor „hungarikum” – azaz magyar nemzeti kincsünk. 2024 első napjaiban a fentiekre beszélgettünk a türelem hordozójával, dr. Sándor Szilárd unitárius lelkészkel, pasztorálpszichológussal.

Nagy-Bodó Tibor

– Tiszteletes úr, egyetért-e azzal, hogy a türelem és a vallásszabadság, a hit és lelkiismereti szabadság nélkül sokkal súlyosabban nehezdednek ránk azok a terheink, amelyeket hordozunk?

– A vallásszabadság, a hit és lelkiismereti szabadság, valamint a türelem olyan fogalmak, amelyek rámutatnak a vallásszabadságra mint nemzeti kincsünkre. Ugyanakkor olyan meleg tenyerű irányjelzők is ezek, amelyek tévelygéseinkben nem hagynak magunkra, mert „kézen fognak és hazavezetnek”. Az már tőlünk is függ, hogy élünk-e a vallásszabadságnak, a hit és a lelkiismereti szabadságnak és a türelemnek a lélekvezető segítségével. Hiszen ezek az értékek, ha felfedezzük őket önmagunkban, környezetünkben, elvezetnek oda, ahol a párbeszéd során megvalósulnak a gyógyító emberi találkozások. És igen, a kérdéssel egyetérték, vagyis, ismételve: azzal a hittel mondom el ezeket a szavakat, hogy segítségül lesznek az önmagunkkal való megbékélő szembenézésre, ugyanakkor elviselhetőbbek számunkra azok a terheink, amelyeket hordozunk, és amelyek a türelem és a vallásszabadság nélkül sokkal súlyosabban nehezdednek ránk.

– A történelem ódon levegőjében érlelt türelem sóhajából kibontakozó gyakorlatokból ihletődött festmények, szobrok, irodalmi, zenei, valamint más művészeti alkotások símogatták, gyógyították elcsigázott lelkünket.

– Ezek az üzenetek önmagukban olyan „hidak”, amelyek nemcsak a múltba, de egy élhetőbb jelenbe és egy emberibb, istenibb jövőbe vezetnek. Aki a türelem csendjének békéjében gondolja lelkét, annak a lelke megtisztul, megerősödik, és másokat is megerősít ezáltal.

Így állunk meg a tordai vallásszabadság szobra előtt, a vallásszabadságot megörökítő festmény előtt, így hallgatjuk az erről szóló zeneműveket, olvassuk az irodalmi alkotásokat, amelyek ezt az üzenetet teszik átélhetőbbé, érthetőbbé számunkra.

– Ez a türelem nem a pusztulásról, hanem a megmaradásról, és nem a gyávaságról, hanem pont a bátorságról győz meg.

– Ez a türelem a máglyák farönkjeit kioltotta, és fáklyákat lobbantott lángra eme máglyatüzeknek az oszlopaiból. A gyilkos máglyák tüze a szellem és vallás szabadságának a lámpásaivá, világító fáklyáivá lesznek ott, ahol a szabadságra, a szeretetre teremtett lélek szárnyalhat.

Ezt a vallásszabadságot tehát az a szeretet határozza meg. Egy olyan szeretet döntött emellett, ami felszabadító alázattal borul le az isteni teremtés előtt. Ez a vallásszabadság, ez a türelem, ez a hit és lelkiismereti szabadság az életnek ama tiszteletében és szolgálatában hozta meg a tordai országgyűlésen azt a határozatot, ami törvényben fektette le azt, hogy: „... ne szidalalmazassék senki az religióért senkitől”, (...), mert a hit Isten ajándéka, mely hallásból léssen, mely hallás Istennek Igéje által vagyon...”

– De van, amikor veszélyes a vallás, és veszélyes a türelem is...

– Igen, „máglyák” – az említettek ellenére sajnos ma is léteznek: mindazon életidegen és életellenes határozatainkban (akár önmagunkra, akár másokra vonatkoznak ezek), amelyeket tettek követnek, és ahol tudatlanságunk, kicsinyes önző akaratumunk, akár alacsonyrendűségünk, lelki nyomorúságunk lángjai égetnek el, perzselnek fel bennünket. Sokszor anélkül, hogy ezt észrevennénk, vagy csak túl későn vesszük észre.

Tehát van, amikor veszélyes a vallás, és veszélyes a türelem is: amikor például hiányzik a belső lelkiismereti szabadságunk hiteles megélésének lehetősége. Amikor lelkiismereti kényszer alatt vagyunk, kiszolgáltatott helyzetben, háborús hatalmak alá vetve.

Máskor pedig mi teremtünk ilyen kényszerhelyzetet, amikor befolyásolunk, manipulálunk valakit, lelkiileg kihasználjuk, befolyásoljuk azzal, hogy annak az üdvözítő vallásnak a megélésére kényszerítjük, aminek elkötelezett hívei vagyunk, és másokat nem vesszük figyelembe, azaz emberszámba (ha megvannak erre a különböző, erkölcsileg igen megkérdőjelezhető hatalmi eszközeink,

és találunk olyant, aki belemerjen ebbe a játszmába).

Ez esetben a párbeszéd lehetősége megszűnik, mert ekkor a vakhítú misszióról, fanatikus lelki kártékony-ságról a mai máglyák lángnyelveivel „beszélünk”, vagy észre sem vesszük – vagy elrejtjük tetteinkkel – egymás arcában az istenit.

Milyen lelki sebeket hordozhat az, aki egy ilyen csapdának az áldozatául esik! De mi lesz majd akkor, ha egyszer felébred a lelkiismerete annak, aki keresztül-gázolt sérült lelkeken, anélkül hogy segített volna nekik?! És mi lesz, ha a sérült lélek valami folytán egyszer mégis „felébred”? „Mert az maga a tűz”, és „ismét pusztíthat e láng” rajtunk?

Hány évszázad szükséges ahhoz, hogy megértsük és megérezzük a türelem jóságát, megtartó tiszteletteljes felelősségét, hogy meglássuk, hogy mellettünk ugyanolyan ember él, mint mi vagyunk?

Hány évszázadig tudjuk még tenyerünkben hordozni a türelem parazsát, hogy ne máglyákat, hanem inkább fáklyákat lobbantson lángra a mindennapi megtartó hitünk lélegzetvétele?

– Tehát: a vallás és a türelem is lehet veszélyes akkor, amikor feladjuk istenarcúságunkat, azt, akik vagyunk születésünktől fogva...

– E lemondás révén máglyatüzek égetik nemcsak arcunkat, de egész emberi mivoltunkat. Akár e tűz martalékává teszik az életünket. Az előbb említett hasonlat szerint ezek a máglyatüzek.

Ilyen és ehhez hasonló máglyatüzekre kerülünk, ha nem tudjuk vagy észre sem vesszük azt, hogy a felebarátunk és önmagunk szeretetét a veszéllyel éljük meg, amikor e szeretetkapcsolat megélésekor elfeledkezünk szeretőnk és önmagunk, és mindent feláldozunk a felebaráti szeretetünk megélésekor. Ugyanez érvényes akkor is, ha csak önmagunkat szeretjük, és elfeledkezünk a felebaráti szeretetről. Az első esetében valóság-gal kihívjuk magunk ellen a sorsot, jelképesen szólva mintha azt sugallnánk, hogy mi vagyunk azok, akiket a máglyára kell küldeni – ekkor, ahogy mondani szoktuk, eljártsszuk a mártíromságot, ami, ha hitelesen játszunk, be is következhet könnyen.

Természetesen ezzel a kijelentéssel nem azokra a mártírokra gondolunk, akiket tisztelünk, és akik életüket adták a mi szabadságunkért a történelem folyamán – és e példák között ott van Dávid Ferenc, Márton Áron vagy azon számtalan nemzeti hősi, akiknek példájából erőt meríthetünk, és akiket tisztelünk, fejet hajtunk emlékükhöz, és akik életéért örökké hálásak vagyunk.

Itt egészen más mártíromságról beszélünk: amikor a „sértődöttség mártírjaiként” nem tudjuk és nem is akarjuk elfogadni azoknak a jóvátételét, akik nekünk ártottak, és akik ezt

megbánták őszinte szívvel, és jóvá is szeretnék tenni velünk szemben, de ezt nem engedjük meg nekik.

Vagy fordítva: amikor mi szeretnénk jóvá tenni tévedéseinket, és nincs, akivel ezt megtennünk, mert nem állnak velünk szóba, nem fogadják el közeledésünket, bár igyekszünk jelét adni a megbánásunknak, de ezt nem engedik meg nekünk. E szavak, válaszok – mint a beszélgetésünk elején már utaltam erre – egyfajta kísérletek is arra, hogy miként lehetséges az, hogy pasztorálpszichológiai szempontok alapján értekezzünk mindezekről: a vallás, a határozat, a vallásszabadság, valamint a türelem fogalmairól és ezek gyakorlatáról.

– Veszélyes-e a vallás és a türelem akkor, amikor tartalmakat kínál fel az együttélés keretében?

– A vallás és türelem nem veszélyes, amikor tartalmat kínál az együttélés keretében, az egyházakban olyan hiteles szolgálatot, a lelkekben olyan megtartó bizalmat, hittel teli lelki kincseket ajánl fel, amit a mindennapi életben is tetten érhetünk. A hit és lelkiismereti szabadságnak és a vallásszabadságnak része az önzonosság megőrzése és megerősítése.

A türelem és a vallás nem hanyagolja el, hanem annál inkább használja a lelki egészséget, a lelki rugalmasságot, és segíti szolgálataival. A türelem úgy simul az emberi lélekbe, hogy közben meg is őrzi annak istenarcú formáját, és egyben ápolja és védelmezi is. A türelem friss lélegzetet segít. A hit és lelkiismereti szabadság pedig e megfrissült lélegzet után megszólal és megszólít az érthető emberi szóban és az Istenhez szóló imádságban.

– Ön szerint mikor hasznos és mikor szükséges a türelem és a vallás gyakorlása?

– Akkor hasznos és szükséges a türelem és vallás gyakorlása, amikor ismerjük ezeknek hatását a mi és mások életére, és jól alkalmazzuk ezt mindkettőre. Erről ugyan lehet szépen beszélni és írni, viszont: ha erről nem csak beszélünk vagy írunk, hanem ezek szerint élünk, vagy igyekszünk élni, akkor válik igazán érthetőbbé mindaz, amiről azt gondoljuk, hogy vallás, vallásszabadság, türelem, hit és lelkiismereti szabadság.

– A lelki egészség ápolásához segít hozzá – hitem szerint – a vallásos türelem, amelynek tanulmányozásához és megéléséhez egy élet sem elég...

– Tanulmányaim, éppen ezért, egyelőre nem is szeretném befejezni. Szükségem van nekem is arra a türelemre, ami bennem és körülöttem is életet hoz és hordoz számomra és szeretteim számára. És persze, ugyanakkor a világunkat élhetővé teszi. Ezt a türelmet hordozzák lelkükben mindazok, akikkel találkozom az időkkel otthonában, a Vis Vitalis egyesület lelkipáncsói önkéntes szolgálataiban, valamint vallásánként az iskolákban és lelkészként a gyülekezeti munkában.

Az már egy másik kérdés, hogy én mennyire veszem észre azt, amikor türelem hordozóival találkozom. Viszont az ilyen türelmet igyekszem hordozni én is találkozásaim alkalmával. Hogy hányan és miként ismerik fel bennem a türelem hordozóját. Bizom abban, hogy felismerhető lesz egyre több helyen és egyre tisztábban az a türelem, ami az élet nemes szolgálatában van.

A doni katasztrófa

Marosvásárhelyi megemlékezés a Don-kanyari katasztrófára 2016-ban

Fotó: Nagy Tibor (archív)

1943. január 12-én indította meg támadását a szovjet Vörös Hadsereg a Don-kanyarban, melynek következtében a 207 ezer fős 2. magyar hadsereg mintegy százezer katonája vesztette életét. Az MTVA Sajtóarchívumának összeállítása:

A 2. magyar hadsereget német követelésre, kormányközi egyezmény alapján küldték ki a második

világháborúban a keleti frontra. A németek igényeit hosszas alkudozás után sikerült leszorítani, de azon az áron, hogy a magyar csapatokat hadászatiilag a németeknek rendelték alá, felfegyverzésüket tekintve pedig csak szóbeli ígéretet kaptak Berlinből. A frontra kivonuló 207 ezer fős 2. magyar hadseregbe a teljes sorállománynak csak 20 százaléka tartósított, a létszám 20

százalékát nemzetiségiek, főleg románok és ruszinok, 10 százalékát pedig zsidó és baloldali munkaszolgálatosok adták. A fegyverzet és felszerelés hiányos volt és korszerűtlen. A hadsereg parancsnoka Jány Gusztáv vezérezredes volt.

A magyar csapatok 1942. július 7-én érték el a Dont, ahol a Voronyezs és Pavlovszk közötti, 208 kilométernyi szakaszon védelemben

mentek át. A nyáron a folyó nyugati partján megmaradt szovjet hídfők felszámolására tett, sikertelen kísérletek során 30 ezer embert veszítettek. A beígért fegyverzet és felszerelés a tél beálltával sem érkezett meg a németektől, akik 1942 novemberében a sztálingrádi csata miatt megkezdték csapataik kivonását a doni térségből.

A Vörös Hadsereg 1943. január 12-én mínusz 30-35 fokban hidegben az arcvonal északi részén, az urivi hídfőből kiindulva áttörte a magyar vonalat, és 8-12 kilométer mélyen hatolt előre, majd január 14-én délen, a scsucseji hídfőben 50 kilométer szélességben törte át a védelmet. A német hadvezetés nem vetette be az arcvonal mögött állomásozó egyetlen tartalékát, de a visszavonulást is megtiltotta. Jány ragaszkodott a parancshoz, jóllehet a hadsereg egy részét talán megmenhette volna, ha már január 15-én elrendeli a visszavonulást. A magyar katonáknak az orosz és a német katonákhoz képest hiányos felszereléssel, sokuknak téli ruházat nélkül, mostoha időjárási körülmények között kellett tartaniuk magukat a többszörös túlerővel szemben.

Január 16-ára a három részre szakított 2. magyar hadsereg arcvonala felbomlott. Jány január 17-én hajnalban rendelte el az alakulatok visszavonulását, de az elvágott, német alárendeltségbe került III. hadtest tovább harcolt. Ezt a hadtestet február 1-jén – miután sem ellátmánya, sem fegyverzete nem maradt – a későbbi szovjet hadifogságba esett pa-

rancsnok, Stomm Marcell felosztotta, és néhány ezer katona kijutott a szovjet gyűrűből.

A gyakorlatilag már nem létező 2. magyar hadsereg 1943. január 24-én „vált ki az arcvonalból”. Jányt a jórészt fegyvertelen katonák látványa készítette hírhedt hadparancsnokának megfogalmazására, mely szerint „a 2. magyar hadsereg elvesztette becsületét”. A katonákat gyávasággal vádolta, és a „rend helyreállítása” érdekében a helyszíni felkoncolást is engedélyezte. A parancs akkora felháborodást keltett, hogy számos helyen ki sem hirdették, maga Jány április 4-én nyilvánította semmisnek és helyettesítette újjal.

A hadsereg életben maradt katonáit március 5-én hátravonták a Dnyeper folyó nyugati partjára, hazaszállításuk április 6-tól május 30-ig tartott. Jányt, aki az utolsó vonattal távozott, Horthy Miklós kormányzó 1943. augusztus 5-én felmentette parancsnoki tisztéből. A tábornokot a Népbíróság 1947 októberében háborús bűnösnek halálra ítélte, majd november 26-án kivégezték. 1993. október 4-én a Legfelsőbb Bíróság felmentette Jányt a háborús büntetés miatt ellene emelt vád alól.

A doni veszteségekről nem állnak rendelkezésre pontos adatok. A 2. magyar hadsereg anyagi veszteségei mintegy 70 százalékosok voltak, az emberveszteséget 93.500 főre, más források 120 ezerre, illetve 148 ezerre teszik, az elesettek, megsebesültek és fogságba kerültek pontos száma sem ismert.

Kilencéves az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület Erdély és Székelyföld szolgálatában

Hivatalos bejegyzésének kilencedik évfordulóját ünnepli január elején a sepsiszentgyörgyi székhelyű Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület, mely fennállásának igen mozgalmas éve során a Genealógiai és Heraldikai Világszövetség, valamint a Zászlótudományi Egyesületek Világszövetségének tagjává vált – utóbbinak jelenleg egyedüliként tagja a térségben (Ausztriát, Magyarorszá-

got, Romániát, Szerbiát és Szlovákiát is beleértve).

Az egyesület 2023-ban is több nemzetközi és országos konferencián képviseltette magát elnöke, dr. Szekeres Attila István heraldikus révén. A szakember Erdélyből Litvániába – Báthori István uralkodásának címertani, pecsétani és éremtani vonatkozásai címmel tartott előadást Vilniusban, a június 9–11-e között tartott 2. Genealógiai,

Címertani és Zászlótudományi Nemzetközi Kollokviumon, majd Erdély volt fővárosa a címertan és pecsétan tükrében címmel értekezett a Vilnius első írásos említésének 700. évfordulója alkalmából Litvánia fővárosában június 14–16-a között rendezett nemzetközi város- és történelmi konferencián. Erdély címere Magyarország 1848-as pecsétjén címmel tartott előadást a május 11–13-a között Jászvásáron tartott, nemzetközivé terebélyesedett 19. romániai Országos Genealógiai és Címertani Kongresszus angol nyelvű szekciójában, valamint Erdély címereinek megjelenítése a 16. és 17. század fordulóján címmel értekezett az április 27-én a Moldovai Köztársaságban szervezett 17. Heraldikai Szimpóziumon.

A magyar többségű területi közigazgatási egységek gáncsolása

saját jelképeik elfogadtatásának folyamatában címmel tartott előadást az elnök Kolozsváron, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet által október 5–6-án szervezett interdiszciplináris konferencián. A Fogarasföld Múzeuma által szeptember 6–8-a között szervezett éves nemzetközi tudományos ülésszakon is bemutatta a Báthori István jelképeiről szóló előadását. A székelyföldi címertani hagyományokról érkezett a magyarországi Kiscsöszön tartott Hagományörzés, hagyományteremtés című háromnapos konferencia nyitónapján, március 17-én. Tévhitek a székelyek címereiről és zászlairól címmel tartott előadást az augusztus 31-e és szeptember 3-a között Gyergyóremetén tartott IV. Erdélyi Történeti Táborban.

Az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület elsőként szervezett rendezvényt a tavaly ősszel frissen újranyitott sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeumban, november 2-án, a magyar tudomány napja alkalmából. Címertani kal-

dozások Európában címmel az utóbbi tíz évben nemzetközi konferenciákon bemutatott előadásából tallózott Szekeres Attila István. Az egyesület elnöke egyéni előadást tartott még Brassóban, Csíkszeredában, Zilahon és Sepsikőröspatakon, a Kálnoky Nathalie Történelmi Szalonban.

A zászlótudományt hagyják a szakemberekre! címmel az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület közleményt adott ki, minekutána a romániai Legfelsőbb Ítélszék megsemmisítette Sepsiszentgyörgy szakszerű zászlaját.

Az egyesület elnöke, Szekeres Attila István az egyetlen erdélyi szakember, akit az 1949-ben Párizsban alakult, 1965 óta genfi székhellyel működő Nemzetközi Címertani Akadémia tagjai közé választott, 2017-ben levelező, 2023-ban teljes jogú tagjává. Ugyanebben az évben a Nemzetközi Genealógiai Akadémia is levelező tagjává fogadta. (Az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület közleménye)

Az Erdélyi Címer- és Zászlótudományi Egyesület címere

Szekeres Attila István előadást tart Vilniusban (Fotó: Paulius Vaniuchinas)

Kábelkötegek, végeláthatatlan robogósor és egy lenyűgöző kultúra Élménybeszámoló a Távol-Keletről

Nagy-Bodó Szilárd

Európai lakosnak, aki eddigi élete során nem sokszor hagyta el az öreg kontinenst, elutazni több mint 10.000 kilométerre egyértelműen hatalmas kulturális sokkot eredményez. És egészen biztosan azt eredményezne egy olyan személy számára is, aki már számos helyen megfordult a Földön. Ugyanis a Távol-Kelet egy teljesen más világ, lehet filmeket nézni róla, lehet vele kapcsolatos utazási könyveket, cikkeket vagy blogbejegyzéseket olvasni – igen, ezek nyújtanak egyfajta ízelítőt, azonban közel sem tudják feltárni ezen országok rejtjelmeit, hagyományait, mindennapjait. Ahhoz, hogy ezekbe betekintést nyerjünk, oda kell menni és a saját szemünkkel látni. Ezért ez az írás nem is szeretne egy utazási ajánló lenni, valamint nem az a célja, hogy megmondja a „tutit”, hogy milyen helyszíneket érdemes meglátogatni Vietnámban, Kambodzsában vagy Laoszban.

Amikor egy összesen több mint 12 órást után megérkezik a kipihentnek nem éppen nevezhető turista Romániából Vietnámba, és kilép a reptérről, az első dolog, ami szőrint arcra csapja, az a meleg, ami magas páratartalommal társul. Aztán felül a buszra, és elindul be Hanoiba, Vietnám fővárosába. Oda megérkezve pedig gyakorlatilag az első tapasztalati élmény az európai ember számára felfoghatatlan közlekedési rend, pontosabban annak a teljes hiánya. Először ez komoly félelemmel tölti el, hiszen hiába világít neki zölden a lámpa, az csak amolyan díszlet az utcán, igazság szerint soha nem lehet benne biztos, hogy át fog-e érní az út másik felére. Legalábbis az első két napban nem, aztán szép lassan elkezd hozzászokni ehhez a tényhez, és már nyugodtabban vág neki az úttestnek. Sőt, egy adott ponton túl, bár még mindig van az emberben egy kevés stressz, elkezd élvezni ezt az – európai szemmel nézve – kuriózumot.

Vietnám és a Távol-Kelet egy más világ, ami nem rosszabb, mint az, amihez Európában szokott az ember, viszont a kettő nem hasonlítható össze. Az emberek zömében barátságosak, befogadók, és mosolyogva próbálnak válaszolni a turisták minden kérdésére. Ahogyan a Föld szinte összes országában, úgy Vietnámban is érdemes lemenni a „térképről”, vagyis elhagyni a turistaövezetet, hiszen így lehet betekinteni az ott élő emberek mindennapjaiba. Ahogyan érdemes lehet nemcsak a nagyon szép, európai igényeknek megfelelő vendéglőkbe bemenni, hanem helyette inkább kipróbálni az utcai ételeket és olyan különlegességeket, amelyeket itthon nem vagy csak elvétve lehet megtalálni. A pho levest, a tavaszi tekerceket, a különféle halakat és az egzotikus gyümölcsöket. Utóbbi kategóriában személyes kedvencként és egyben kuriózumként a jack fruitot (jákafea vagy kenyérfa termése) tudnám kiemelni.

Vietnám kapcsán még két dolgot kell mindenképpen megemlíteni. Az egyik a Ho Si Minhben található háborúmúzeum, amely egyértelműen az erősebb gyomruaknak való. Az ott található képek ugyanis sokkolóak. Ismeretes, hogy a vietnámi függetlenségi háborúban az ország déli része segítséget kért az

A pattayai piac és a repülőgép

Az Icon Klub, a magyar kocsmá Luangprabangban

Hosszan lehetne sorolni, hogy melyek azok a helyszínek, városok, amelyeket mindenképpen érdemes megnézni, ahogyan arról is oldalakat lehetne írni, hogy melyek azok a pontok a településeken belül, ahova érdemes ellátogatni. A teljesség igénye nélkül megemlítünk egy párat, ilyen például a Ha Long-öböl, ami a valóságban sokkal lenyűgözőbb, mint a filmekben, a vízből kiálló közel 2000 sziklasziget látványa egyszerűen leírhatatlan. A természet alkotta díszlet valóságilag lélegzetelállító. Ott hajózáni, bemenni a barlangokba (amelyeket teljesen kiépítettek a turisták számára), bemenni egy-egy szikla belső öblébe ténylegesen egy életre szóló élmény. Ahogyan az is, amikor az ember egy kosárcsónakban veszi szemügyre a Cam Kim folyó természeti övezetét egy kis himbálózással egybekötve. És ha már csónakázás, akkor Hoi An sem érdemes kihagyni, és ott az esti csónakázást a városban, a lámpások között, ahol mi magunk is a vízre tehetünk egy gyertyát, közben pedig értelemszerűen kívánni is kell valamit! A sor még hosszú, hiszen számos épített örökséget, templomokat, Ho Si Minh mauzóleumát, Huéban a császári várost vagy éppen Ho Si Minh város felhőkarcolóit is érdemes lehet megnézni, ahogyan a Mekong deltájába is egy nagy élmény ellátogatni, és megkóstolni az elefántfülhalat, illetve a rizsföldeket is be lehet járni, még-hozzá biciklivel.

Egyesült Államoktól, amely először kiképzéssel, majd fegyverekkel, végül pedig konkrét belépéssel támogatta a forradalmárokat a kommunista rendszer leküzdése érdekében. A szabadságharc végül kudarcot vallott, azonban a háború éveiben az amerikaiak bevetettek egy úgynevezett Agent Orange (narancssárga ügynök) elnevezésű kémiai fegyvert, amely hatására nemcsak az erdők egy része pusztult el – ott bujkáltak a vietnámiak, és a terv az volt, hogy így derítsenek fényt a tartózkodási helyükre –, hanem mind a katonáknál, mind az újszülötteknél számos elváltozást és betegségét idézett elő. A múzeumban ki vannak állítva a képek, amelyeken a malformációk láthatók, röviden: ijesztő és félelmetes.

Egy ilyen nehéz rész után pedig következik egy kicsit vidámabb, az utolsó dolog, amit az ember megnéz Vietnámban, és ezt megnézi akarva-akaratlanul. Ezek a kábelek, amelyek elképesztő mennyiségben vannak jelen az utcákban. A kereszteződésekben pedig olyan kábelzsungelt lehet megsejteni, amelyen elképzelhetetlen, hogy maguk a vietnámiak is képesek eligazodni. Bár lehet, ők átlátnak ezen a rendszertelen rendszeren is. Viccesen fogalmazva azt is lehetne mondani, hogy Vietnámot összeköti a végeláthatatlan kábelkorsó.

Átérve Kambodzsába, ott vannak a lenyűgöző templomok, az Angkorvat (Angkor

Robogóból nincs hiány Ho Si Minh-városban, 10 millió lakosra 11 millió robogó jut

Wat) vagy éppen a majmok temploma, amelyeket nem szabad kihagyni! Viszont a majmokkal vigyázni kell, és nemcsak azért, mert profi tolvajokhoz hasonlóan tudják kinyitni az ember táskáját, hanem azért is, mert nem annyira barátságosak, mint ahogyan azt elsőre gondolná a gyanútlan turista. Egy óvatlan pillanatban ugyanis, amikor talán arra készülnénk, hogy megsimogattuk őket, vagy az is lehet, hogy oda sem nézünk, meg is haraphatnak. Óvatosnak kell lenni, de ezeket a templomokat kár lenne kihagyni. A köveken olyan faragászatok munká van, amelyeket látva még azoknak is tátva marad a szája, akik nem érdeklődnek kimondottan a művészet iránt.

Ami pedig Laoszt illeti, ott a természet az, amely magával ragad mindenkit. Könnyűszerrel megközelíthető egy hatalmas vízesés, amelynek a tövében fürdeni is lehet. Kristálytisza víz, gyönyörű természet, már csak ezért is érdemes ellátogatni ide. Annak, aki Luangprabangban jár, érdemes felkeresnie az Icon Klubot, itt nem kell félni a nyelvi akadályoktól, ugyanis a hely tulajdonosa és egyben az egyedüli ott dolgozó személy magyar. Vongsaravanh Erzsébet közel 25 éve él Laoszban, ahova a férje miatt költözött. Egyedi hangulatú kis helyiségében kedvesen, különleges italokkal fogadja az arra járókat. Elmondása szerint számos magyar megfordul Laoszban, több, mint amennyire elsőként gondolnánk. Luangprabangban egy esti italozásra mindenképpen érdemes tehát az Icon Klubot választani.

Ezen körút során még betekintést kaptunk Thaiföldre is, de itt már főként csak a pihe-nésé volt a főszerep, ez volt a kirándulás utolsó két napja. Pattaya üdülőváros rendezett tengerparttal, számos szórakozási lehetőséggel, gazdag éjszakai élettel és egy különleges piaccal várja a turistákat. A piac fő különlegessége, hogy egy repülőgép van kiállítva oda, teljes életnagyságban. Egy valamikor működő és feltehetőleg leselejtezett repülőgépről van szó, amelybe ugyan nem lehet bemenni, de a gép hasa alatt asztalok

Vizesés, gyönyörű természet Laoszban

vannak elhelyezve, ahova le lehet ülni egy padthai (thai egytálétel) vagy éppen egy mangós ragacsos rizs (mango sticky rice) elfogyasztására egy hideg sörrel vagy üdítővel. Utóbbi kimondottan szükséges a nagy melegben. Hosszas beszámolót Thaiföldről nem tudok írni, azt viszont még mindenképpen hozzáteszem, hogy egy egyórás esti program az Alcazar show, amelyre érdemes beülni, amennyiben nyitottak vagyunk a jó hangulatra és a humorra. Vannak a show-nak olyan részei, amelyeket nem biztos, hogy megértünk, hiszen európaiként nem lehetünk teljesen tisztában a távol-keleti kultúrával, viszont ez egyáltalán nem ront az összképen.

Összességében nézve a Távol-Kelet és a felsorolt országok egytől egyig képesek nagyon sok mindent adni egy turista számára, akit pedig érdekel a nagybetűs ázsiai kultúra, annak mindenképpen érdemes, hogy ellátogasson oda, ha lehetősége van rá. Még akkor is, ha első ránézésre számos dolog fogja sokkolni, utólag a kirándulás szinte minden része egy hatalmas mosolyt fog csalni az arcára. Ami pedig a szervezést illeti, egészen biztosan meg lehet valósítani egyéni kirándulásként is, viszont – ismételtelen mondván – ez nem Európa, hanem Ázsia, így lehetséges, hogy nem árt egy idegenvezető. Persze a csoportos kirándulások mindig kompromisszumokkal járnak, de sok esetben segítséget is nyújtanak, hiszen nem kell az ember feje fájni a szervezés miatt, illetve abban is biztos lehet, hogy az igazán szép helyek nem kerülnek el a figyelmét, hanem bemutatják őket. Nem reklám, hanem őszinte ajánlás: a Holiday Tour marosvásárhelyi csapata jó munkát végez, felkészültek, kellőképpen lazák és lélegzetelállító helyekre viszik el az embert, maga a kirándulás pedig hibátlanul meg van szervezve, minden pontos időben, svájciárpontossággal történik.

A 2024-es évre is kellemes kirándulásokat és nagyszerű élményeket kíván olvasóinak a Népszáság szerkesztősége!

A végeláthatatlan kábelzsungel

Kambodzsa – Angkorvat

Fotók: Nagy-Bodó Szilárd

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 1084.

Lucius Annaeus Seneca aforizmáját idézzük a fősorokban.

	1	REG ÉS ... (ARANY J.)	IGEKÉPZŐ	JOGFILOZÓFUS, MTA-ELNÖK (GYULA)	SZÁNTÓ-ESZKÖZ	ARATI	TERMÉSZET-FÖLÖTTI LÉNY
	N						Z
	2	A	KUKORICAPÁLINKA	ARRÉBBTASZÍT		EURÓPAKUPA	
ÉBRED				A TETEJÉRE		IDEGEN ANNA	
MAGYAR HEGYSÉG				LYUKAS SÁLI		PARANCSOLÓ	
				PORRÁ TÖR			EGYESI ALÁ
				MŰVÉSZET-TÖRTÉNÉS (NÓRA)			
KISFALUDY ... (KÖLTŐNŐ)				A SZEMÉLYRŐL			
				NŐI NÉV (AUG. 18.)			
VÍZZEL TISZTÍT				ZOKOG		CSECSEMŐ-ITAL	
				SKÁLA-KEZDÉS		RÓMAI 1050	
HAMIS SZINTÉN				NŐI NÉV (JÚL. 12.)			FÉL ÁRI!
				KIS ARAB ÁLLAM			FÉL RÁCSI!
				REJTJELEZ			CÉGFÉLE (RÖV.)
				RÓMAI 6			KIRÁLYI SZÉK
PAP ... (SZÍNÉSZNŐ)				IZOMKÖTŐ		RÉGIÓ	
				JÓTEKONYKODIK		LATIN ÉS	
... PAVONE (ÉNEKESNŐ)				GÖRÖG LEVEGŐ			NÉVELŐ
PASCAL (RÖV.)				SZIMAT-SZERV			KÖNYVET MEGJELENTETŐ
				ÁLLAMI ILLETÉK		ÁLL ALATTI ZSÍRPÁRNA	
				RÉGIS HANGULATÚ		EGÉSZBEN TÖBB VAN	
TEMETÉS UTÁNI LAKOMA				EREKI		USA-IRÓNÓ (ANAIIS ...)	
				KICSINYÍTÓ KÉPZŐ		... CE-TUNG (KÍNAI POLIT.)	
SPANYOL ÉS NÉMET GÉPKOCSI-JELZÉS				TORTATÖLTÉK		ODA-VISSZA NŐI NÉV	
				FORINT (RÖV.)		ENNEKI	
PIACI ÁRUS				SUNYI			
				A KÉN VEGYJELE			
L. N. J.				ORÁTOR			

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

JANUÁRI ÉVFORDULÓK (2.)

	1	2	3	4	C	5	6	7	8	9	B
	10					11					
12	H	13	14	15	16		17		18		19
20						21				22	23
24						25		26		27	28
29						30		31		32	
34						35		36		37	
39						40		41		42	
						44		45		46	
47						48		49		50	
53						R		S		54	

VÍZSZINTES: 1. Francia festő, 200 éve hunyt el (Théodore). 10. Akta. 11. Forgatmány a váltón. 12. Altábornok, hadmérnök, 200 éve született (Ernö). 17. Város Komárom közelében. 19. Levegő (angol). 20. Jókai-hősnő. 21. Férfinév (febr. 3.). 23. Cin. 24. Görög betű. 25. A mélybe. 26. Arany (francia). 27. Beszív! 29. Lényegében áldott! 30. Kétségbe vonható. 32. Jóízű. 34. Reális részlet! 35. A hélium vegyjele. 36. Errefele! 37. Tételválasztó épületelem. 38. Mely személy? 39. Liánszerű erdei kúszónövény. 42. Erkölcös. 44. A sor kezdeténél. 45. Rögzített. 46. Két csepp gin! 47. Övezet. 49. Finomműszerész. 51. Halott hozzátartozóira vonatkozó magatartás. 53. Hosszú távolsági úszó, dzsidáskapitány, író, újságíró, 100 éve halt meg (Kálmán). 54. Gyenge minőségű szőlőfajta.

FÜGGŐLEGES: 1. Borókaüzű pálinka. 2. Vérédeny. 3. Szovjet vadászpilóta. 4. Az egyik pincér. 5. Más szóval. 6. Az urán és a kén vegyjele. 7. Déry Tibor novellája. 8. Háromtagú együttes. 9. Erdélyi római katolikus püspök, 525 éve született (Pál). 12. Ökortörténész, egyetemi tanár, MTA lev. tag, 150 éve született (István). 13. Némek iskolás. 14. Kő, közet jelentésű előtag. 15. Az állat teste! 16. A bánat hangjai! 18. Szélesre nyit. 21. Maródi. 22. Vegyész, mérnök, 100 éve halt meg (Gyula). 25. Római 51. 28. Izmot köt a csonthoz. 30. Csontokban lehet. 31. Sodrás. 32. Hátsó rész. 33. Kauzális. 35. Zodiákus csillagkép. 37. Brit politikus, 275 éve született (Charles James). 40. Muzsika. 41. Dél-afrikai liliumféle. 42. Katolikus szertartás. 43. Trópusi kúszónövény. 45. Fabulairó, költő (András). 47. Fél zsák! 48. A nagy varázsló. 50. Néma rén! 51. Étlen égés! 52. Ásványi fűszer.

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket 2024. január 25-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvasva Mihail Alekszandrovics Solohov orosz író egyik művének a címét kapjuk. Könnyítésül egy betűt előre beirtunk.

VÍZSZINTES: 1. Becsvágy – Finom eledel. 7. Skálahang – Kettős betű. 8. Magasba lendít – Semmirekellő, léha. 9. Le – John Lennon özvegye (Yoko). 11. Ír terrorszervezet – Máltai, német és kambodzsai gépkocsijelzés. 12. Inda, kúszószerű – Személyről. 14. Betűt vet – Bibe egynemű hangzói. 15. Támadójátékos – Szóbeszéd. 18. Fogoly katona váltásdíja – Nagyon régi. 19. Egyik esszenciális aminosav – Növényi nedv. 22. Kiejtett betű – A fluor és a kén vegyjele. 23. Verdi egyik operája – Amely ideig. 25. ZÖD – Ománi, zambiai és osztrák autójelzés. 27. Anyagi veszteség – Műtét közepe! 28. Rendfokozat – Álmatlan, nyugtalan. 30. Kiütés jele a ringben – Banánderab! 31. Gyomot irt – Barikád, torlasz.

FÜGGŐLEGES: 1. Lop – Forma. 2. Sertés kicsinye – Előkelősködő. 3. Olasz névelő – Kiss ... Kate (musical). 4. Titulus – Becézett Emília. 5. Törzs vázozslopa – Rézbőrű. 6. A Jupiter egyik holdja – Sárga színárnyalat. 10. Dél-európai nép – Tetőszerkezetet épít. 13. Oroszországi település (ABAGA) – Brazil légitársaság. 16. Időmérő belső szerkezete – Kesernyész ízü üdítő ital. 17. Kétfülű cserépedény – Olimpiai sportág. 20. Alakját változtató egyszemélyű állat – Egyik égtáj. 21. Ól – Szükség, kereslet. 24. Inivaló – Biliárdütő. 26. Idegen Anna – Német határozott névelő. 29. Páratlan gida! – Helyhatározó rag.

Koncz Erzsébet

1	2	3	4	5	6
7			8		
9		10		11	
12			13		14
	15			16	
17		18			
19	20				21
22			23		24
25		26		27	
28			29		30
31					

1	2	3	4	5	6
7			8		
9		10		11	
12			13		14
	15			16	
17		18			
19	20				21
22			23		24
25		26		27	
28			29		30
31					

A PETŐFI-KÖLTEMÉNYEK

című pályázat nyertesei:

Szász Ida,
Vámosgálfalva
Szabó Bella,
Marosvásárhely, N. Bălcescu u.

A pályázati rejtvény megfejtése:

A TÉL HALÁLA; A DUNÁN; MINEK NEVEZZELEK?;
A TAVASZHOZ; A SZERELEM

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek
a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megfejtések
a január 5-i
számból:

Minirejtvények:

1. Portugália
2. Finnország

Skandi:

Csúf az öreg harcos, csúf az
öreg szerető.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

Megkészezte nézőszámát a Maros Művészegyüttes

Már készül az új előadás

Mozgalmas esztendőt tudhat maga mögött a Maros Művészegyüttes, és 2024 is hasonlóan ígérkezik – tudtuk meg Barabási Attila-Csaba intézményvezetőtől, akit arra kérünk, értékelje az együttes tavalyi évét, és körvonalazza az ideit.

Nagy Székely Ildikó

– 2023-at elégedetten zártuk, az év elején kitűzött célokat, ha kisebb-nagyobb módosításokkal is, de meg tudtuk valósítani. Ehhez a Maros Megyei Tanács biztosította a költségvetés-tervezetünkben meghatározott anyagi háttérrel. Volt egy nagyon sikeres bemutatónk, a *Sárga rózsza*, amit továbbra is műsorunk tartunk, ugyanakkor turnékat szerveztünk Erdély különböző városaiba, falvaiba. A hagyományos márciusi magyarországi körutunkra nem kerülhetett sor, mivel abban az időszakban zárva voltak a határon túli kulturális intézmények, ezért ezt a turnét kisebb kiszállásokra osztottuk fel, több alkalommal is felléptünk az anyaországi közönség előtt. Itthon számos rendezvényt kezdeményeztünk: sikeres volt a tánc világnapján szervezett főtéri villámcsődület, amelybe 1100 táncos kapcsolódott be a táncművészet különböző ágazataiból; a Hagyományok Házával közösen szervezett, eseménygazdag Folkforum, amely alatt több ezren látogattak el a várba, valamint a magyar és a román közönséget egyaránt megszólító gyermeknap rendezvényünk is népszerűnek bizonyult. Társszervezőként vettünk részt a

mikházi Csúrszínházi Napokon, majd, a nyári vakációt megszakítva, főszerepet vállaltunk a jobbágytelki néptáncfőzőkben, ahol egy hét alatt számos előadást tartottunk. Augusztus végén a Folknapal színesítettük a Vásárhelyi Forगतogatót, szeptemberben pedig a Hagyományok Háza felkérésére a Mesterségek Ünnepeén tartottunk gálaelőadást. Az októberi Székelyföld Napok Maros megyei rendezvénysorozatának is a Maros Művészegyüttes volt a mozgatórugója, megtiszteltetés számunkra, hogy évről évre ránk bízzák ezt a feladatot. Az évet az Adventi Gyöngykoszorú néptáncfőzőkkel, valamint a román amatőr néptáncgyűjtések találkozóival zártuk, a két nap alatt több mint ezer táncos lépett fel a kövesdombi színházban. Ami az előadásaink látogatottságát illeti, az együttes tavaly is folyamatosan telt házas publikum előtt táncolhatott, így sikerült teljesíteni a kiszabott bevételi tervet.

Új lendület és megszorítások

– *Jöttek-e új tagok a társulathoz?*
– A Sapientia egyetem táncművészet szakának első végzős évfolyamáról érkezett hozzánk tavaly egy új, fiatal munkatárs, öröndetes, hogy általa is frissült a táncos csapat. Az ősszel táncvezető-váltásra is sor került, a nőknél Kásler Magdi maradt ebben a pozícióban, a férfitanácsnok irányítását pedig Kovács Szabolcs vette át, aki rövid idő alatt új lendületet hozott az együttes életébe.
– *Hogyan érintették az intézményt az év végi gazdasági megszorítások?*

– Voltak olyan munkálatok, amelyeket az év utolsó három hónapjában szerettünk volna megvalósítani, ekkorra időzítettük például a két tagozat gépkocsijainak javítását, karbantartását. A kiadásokat betöltő kormányrendelet miatt erre nem kerülhetett sor, jelenleg két autónk is szervizben van, ez pedig korlátozza az együttes mozgásterét.

Kalotaszeg világát viszik színpadra

– *Milyen elképzelésekkel, tervekkel indult az új év a Maros Művészegyüttes számára?*

– Az országos gazdasági helyzet figyelembevételével, reális számításokat végezve állítottuk össze az idei költségvetés-tervezetünket, amelyet le is adtunk a fenntartó intézményünkhöz. Az idénre tervezett első nagyobb rendezvényünk a nőnap 29-én a tánc világnapjára szervezendő esemény, majd májusban a Folkforum. De nem feledkezünk meg a gyermeknapról, az augusztusi forगतogatos Folknapról, a Mesterségek Ünnepeéről és a Székelyföld Napok megyei rendezvénysorozatáról sem.

– *Készül-e új bemutató az idei év első negyedére?*

– Már a tavaly nekifogtunk a *Márványföldből gyöngyvirágok. Kalotaszeg öröksége* című új előadásunk előkészítésének, amelynek koreográfusa a budapesti Sánta Gergő és párja, Sánta-Bíró Anna. A műsorban nemcsak a vidék magyar táncai lesznek láthatók, hanem román és cigány táncok is. A muzsikában, a fellépők viseletében és a

Barabási Attila-Csaba

Fotó: Nagy Tibor

díszletekben is meglevenedik ez a népi kincsekben gazdag világ. A bemutatót április elejére tervezzük, a próbafolyamat jól halad, az anyag felének az előkészítésénél tartunk.

Tovább növekedni

– *Milyen turnék vannak kilátásban?*

– Márciusban lesz a nagy budapesti turnénk, de ezt megelőzően a magyar kultúra napja alkalmából a Hagyományok Háza felkérésére január 20-án a *Sárga rózsát*, 21-én a *János vitézt* mutatjuk be a magyar fővárosban. Március második felére tervezzük a nyugat-magyarországi turnénkat. Áprilisban Sepsiszentgyörgyön tartják az Erdélyi Magyar Hivatásos Táncgyűjtések Találkozóját, amelyre szintén lelkesen készülünk, ha felnőttelőadást kérnek a szervezők, akkor az új kalotaszegi műsorunkkal vagy a *Sárga rózsával*

lépünk fel, ha gyermekeknek szóló produkciót, akkor a *János vitézzel* megyünk.

– *Mi a 2024-es esztendő legfőbb célkitűzése a Maros Művészegyüttes számára?*

– A tavaly sikerült szinte kétszeresére növelni az előadásaink nézettségét a korábbi évekhez képest, ez a szabadtéri fellépéseknek is köszönhető, amelyeken többek között közönség vett részt. Idén szeretnénk tovább növekedni ezen a téren. Fontosnak tartjuk továbbá a helyi kulturális intézményekkel, színházi társulatokkal, illetve a Marosvásárhelyi Állami Filharmóniával való partnerkapcsolat ápolását – így született tavaly októberben a filharmóniával közös Carmen-előadás –, a Hagyományok Házával pedig természetesen az elkövetkezőkben is szorosan együttműködünk a soron következő rendezvényeink előkészítésében.

Megállapodás a mesterséges intelligencia szabályozásáról

Történelmet írt az Európai Unió

Nagy-Bodó Szilárd

A technológiai hírek mezsgyéjén talán a legforróbb téma az elmúlt időszakban változatlan, ez pedig nem más, mint a mesterséges intelligencia, azaz az AI. Ennek kapcsán szinte napról napra röppennek fel olyan információk, amelyek aggodalomra adnak okot vagy éppen megnyugtatók. Az emberiség egyik része retteg ezen újítástól, míg a másik része a megváltást, az aranykor eljövételét látja benne. Valahol mindkét tábornak igaza van, hiszen a mesterséges intelligencia képes megkönnyíteni az emberek életét, felgyorsítani bizonyos folyamatokat, ezzel együtt viszont arra is volt példa, hogy voltak, akik azt kérdezték meg az AI-tól, hogy miként lehet atombombát készíteni, vagyis, ha rossz kezébe kerül, akkor annak súlyos következményei is lehetnek – emelte ki Winkler Gyula, az Európai Parlament kulturális, oktatási, ifjúsági és sportbizottságának tagja.

– Az emberek félnek az új dolgoktól, a változástól, erre történelmi bizonyíték az, hogy az ipari forradalom idején összetörték a gőzgépeket, mert attól tartottak, hogy azok el fogják venni a munkájukat, a megélhetőségüket. Tény, hogy az ipari forradalmak változást hoznak, viszont megmaradnak, meg kell maradjanak a társadalomban a régi értékek is – hangsúlyozta az EP-képviselő. Egyebek között ezek védelme érdekében is dolgozta ki az Európai Unió – globálisan elsőként – azt a megállapodást, amely a mesterséges intelligenciát szabályozná. A jogszabályokról még csak megállapodás született, szavazásra egyelőre nem került sor.

A szabályozás külön kockázati csoportokra osztaná a mesterséges intelligencia felhasználási területét. Sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani a magas kockázatú felhasználásra, ami akár fegyvereket, háborúkat, kibiztonságot érint, mint az általános, min-

Winkler Gyula

(archív fotó)

dennapi felhasználásra – nyomatékosította Winkler Gyula –, hozzátéve azt is, bár a mindennapi felhasználás kategóriájába tartozik, nem szabad hagyni, hogy például az egyetemisták a szakdolgozatukat, disszertációjukat a mesterséges intelligenciával írássák meg.

A politikus arról is beszélt lapunknak, hogy a különböző kockázati tényezők szerinti besorolás mellett felügyelő testületeket is létre fognak hozni. Ezek megalakulására csak a jogszabályok elfogadása és a kódexek kidolgozása után lesz lehetőség, viszont az Európai Unió döntéshozói azon az állásponton vannak, hogy a független szakértők, a tanácsadók és a civil szféra képviselői mellett a vállalkozói rétegnek is képviseltetnie kell magát ezekben a testületekben, hiszen csak így érhető el, hogy a szabályozás ne okozzon versenyhátrányt az európai vállalatok számára. Nem melléleg a DigitalEurope nevű üzleti csoport már decemberben kritizálta a megállapodásban szereplő jogszabályokat.

Állítása szerint ezek csak újabb terhet fognak jelenteni a vállalkozói réteg számára, viszont Winkler Gyula elmondása szerint az EU tenni fog annak érdekében, hogy ne legyenek olyan következmények, amelyek negatívan érintik a cégeket. Pozitívumként írható az unió számlájára az is, hogy döntéshozói nem az utolsó pillanatban kapkodnak, hanem éppen ellenkezőleg, globálisan elsőként fogadtak el megállapodást az AI szabályozásáról. Más országokban, mint például az Egyesült Államokban vagy az Egyesült Királyságban az ezzel kapcsolatos tervezeteket még csak most dolgozzák ki. Nem véletlen tehát, hogy Thierry Breton belső piacokért felelős európai biztos decemberben, a megállapodást követő sajtótájékoztatón úgy fogalmazott: „ez egy történelmi nap”. Valóban egy mérföldkövet tett le az EU a szabályozással, ami a többi ország számára is hasznos lehet, hiszen nincsenek nagy különbségek ilyen tekintetben az országok között, a szabályozás tehát mindenhol brüsszeli gyökerekre lesz visszavezethető – emelte ki Winkler Gyula.

A szabályozás az etikára is ki fog térni, hiszen a mesterséges intelligencia világában is ugyanazokat a szabályokat kell megalkotni, amelyek jelenleg az ügyvezetett analóg világban is vonatkoznak az emberekre. Ezeket nemcsak megalkotni, hanem betartatni is kell. Ott van az ügyvezetett prediktív rendőrség, amely arcfelismerésre épül, viszont nemcsak erre, hanem az érzelmek felismerésére is képes, ez egyértelműen az elfogadhatatlan kockázati tényezők kategóriájába tartozik, ahogyan a biometrikus rendszerek valós idejű kibernetizálására vonatkozó felhasználása is – húzta alá a képviselő.

A mesterséges intelligencia és ennek szabályozása kapcsán nem lehet elmenni a deepfake jelenség mellett. Arról van szó, amikor az AI segítségével egy bizonyos személy,

akár közszereplő szájába mondatokat tudunk tenni. Olyanokat, amelyeket ő maga soha nem fogalmazott meg. Mindezt pedig az illető hangján, mert a mesterséges intelligencia képes arra, hogy egy bizonyos hanganyag megismerése után képes legyen olyan hangszínen és dialektusban szöveget komponálni, mint az általunk kiválasztott személyé. Ezt a szöveget aztán értelemszerűen fel is mondja, ha ezt kérjük tőle. Az ímént említett jelenség pedig hatványozottan veszélyes most a romániai ún. szuperválasztási évben, amikor a Föld országainak közel felében isválasztás lesz. A legbiztosabb megoldás arra, hogy ne essünk csapdába, az, hogy nem hiszünk el mindent, elgondoljuk azt, hogy ami túl hihetetlennek tűnik, az nagy valószínűséggel az is, illetve kritikusán gondolkodunk, utóbbira nem melleleg érdemes lenne nagyobb hangsúlyt fektetni az oktatásban – mondta Winkler Gyula. A politikus azt is hozzátette, hogy a valóság megismerése érdekében érdemes lehet kitörni abból a buborékból, amibe a közösségi média zárja a felhasználóit.

Összességében nézve látni kell azt, hogy a mesterséges intelligenciát az emberek hozták létre, de nem azért, hogy kipusztítsák vele a társaikat, azonban egy erős, új eszköz, amely tekintetében mindenképpen szükség van jogszabályi keretre, nyomatékosította az Európai Parlament kulturális, oktatási, ifjúsági és sportbizottságának tagja. Az AI feladata az, hogy segítsen az emberiségnek, segítsen a fiatal generációknak jobban élni, hatékonyabban dolgozni. Megfelelő jogszabályokkal és kritikus gondolkodással a mesterséges intelligencia képes lesz látványosan jó irányban megváltoztatni az életünket. Egy új világ születésének a vajdúási fázisában vagyunk, és nemcsak a mesterséges intelligencia térnyerése miatt, hanem számos új trend és vonulat függvénye miatt is, ez a világ egy jobb világ lesz, ahol az emberi méltóság és a régi értékek ugyanúgy érvényesek lesznek, de amely világban könnyebben lehet érvényesülni és jobb életet lehet élni – vélekedett Winkler Gyula.

Tíz tehetség, hat hangszer a Virtuózok V4+ elődöntőjében

A hazai elődöntővel folytatódik a Virtuózok V4+ klasszikus zenei tehetségkutató negyedik nemzetközi évada. Ma, pénteken 21.45-től a nézők a Dunán követhetik az elődöntőbe jutott tíz magyar fiatal virtuóz játékát, és megtudhatják, közülük kik képviselhetik majd Magyarországot a nemzetközi döntőben, a világhírű tekintélyekből álló, Plácido Domingo vezette szakmai zsűri előtt.

Virtuóz előadások, megható és meglepő pillanatok várnak a nézőkre pénteken este a Dunán. A határokon átívelő egyedülálló tehetséggondozó műsor, a Virtuózok V4+ magyar elődöntőjében tíz fiatal lép a magyar zsűri elé. A szakmai grémiumban idén Miklósa Erika, a Magyar Szent István-renddel kitüntetett Kossuth-díjas operaénekes, Keller András Kossuth-díjas hegedűművész, karmester, Batta András Erkel Ferenc- és Széchenyi-díjas zenetörténész, Balázs János Kossuth-díjas zongoraművész és Káel Norbert zongoraművész, a crossover zenei stílus nemzetközileg elismert, kiemelkedő képviselője foglal helyet.

Hat különböző hangszer szólal meg tíz tehetséges fiatal előadásában a magyar elődöntőnek méltó helyszínt biztosító gödöllői Grassalkovich-kastélyban. A nézők az újonnan felfedezett fiatal virtuózok mellett régi ismerősökkel, korábbi versenyzőkkel és egy nagy visszatérő mellett olyan fiatal muzsikussal is találkozhatnak, aki közel tíz évvel ezelőtt – az első Virtuózok évadot látva – döntötte el, ő is zenélni szeretne.

A szakmai zsűrire nagy dilemma vár, tagjainak el kell dönteniük, kiket juttatnak tovább, hogy a nemzetközi döntőben képviseljék Magyarországot. A tíz évvel ezelőtt útjára indult, magyar fejlesztésű, idén immár negyedik alkalommal nemzetközi szinten megvalósuló tehetségkutató verseny és edukációs program nemzetközi döntőjét – az izgalmak fokozása és valamennyi emlékezetes pillanat bemutatása érdekében – két részletben láthatják a nézők, január 19-én és 26-án este a Dunán. A döntőben a V4-es országok tehetségei mellett Ukrajnából elmenekült, hazájukat a háború miatt elhagyni kényszerült fiatalokat hívtak meg, ezzel is kiállva a béke mellett.

Virtuózok V4+ magyar elődöntő

Fotó: Hegedűs Bence

KULTÚRPALOTA
MAROSVÁSÁRHELY

JANUÁR
20
SZOMBAT | 16:00

**NINCS
MÁS NÉV**

ÚJÉVI KERESZTÉNY ZENEFESZTIVAL

2024

FELLÉPNEK:

20. ÉV

REMÉNYSÉG

ÉLŐ KÖVEK

HANNA PROJEKT

IGÉTHIRDET: IMRE ISTVÁN ZOLTÁN ref. lp.

A BELÉPÉS DÍJTALAN!

A magyar musical napja

2012 óta január 12-én ünneplik a magyar musical napját a Bajor Gizi Színház kezdeményezésére. A választás azért esett erre a napra, mert 1961. január 12-én mutatta be a Petőfi Színház az első magyar musicalt, Hubay Miklós, Vas István és Ránki György alkotását, az Egy szerelem három éjszakáját. Az MTVA Sajtóarchívumának anyaga:

A musical a zenés színház jellegzetes amerikai műfaja, amely szakít az operett, a zenés vígjáték és a revü dramaturgiai elveivel, rendszerint kész irodalmi művek felhasználásával alkalmazza a párbeszédet, éneket, táncot. A műfaj őseinek a daljáték és az ope-

rett tekinthető, de szerkezete más. Az operához hasonlóan nincs vagy csak nagyon kevés a prózai rész, a zene operaszerűen szerkesztett, tehát témák, ciklusok követik egymást, ismétlődnek, így a zenének önmagán túl, szerkezetileg is üzenete van.

Az első musicaleket a múlt század első felében a New York-i Broadwayn játszották, ezek zeneileg a dzsessz különféle ágaiban gyökereztek. Európában az 1950-es évek óta hódít teret ez a zenés műfaj. Sokan az Alan Jay Lerner és Frederick Loewe által jegyzett My Fair Ladyt tartják „a legtokéletesebb musicalnek”. A G. B. Shaw Pygmalion című műve alapján készített darab ősbemutatója 1955-ben volt a Broadwayn, majd 1964-ben

George Cukor rendezésében elkészült többszörös Oscar-díjas filmváltozata is Audrey Hepburn és Rex Harrison főszereplésével.

Amerikában egymást követték a világsiker arató musicalek: 1957-ben a West Side Story, 1966-ban a Kabaré, 1969-ben a Hair, az első kizárólag beat- és rockzenére épülő musical, 1975-ben az A Chorus Line (Táncok). Az elmúlt évtizedek legnépszerűbb musicalszerzője a brit Sir Andrew Lloyd Webber, aki olyan művek szerzője, mint a Jézus Krisztus szupersztár, az Evita, a Macskák és Az operaház fantomja. Utóbbi a valaha leghosszabb ideig játszott darab volt a Broadwayn, 1988. január 26-án mutatták be először, és 2023. április 16-án játszották utoljára. A sor folytatható A nyomorultakkal, a Miss Saigonnal, a Rómeó és Júliával vagy az Amélie-vel, amely a 2001-ben Audrey Tautou főszereplésével készült filmen alapul.

E musicalek zömét Magyarországon is bemutatták, miközben megszülettek az első hazai zenés darabok is. 1960-ban alakult a Nagymező utcában működő Petőfi Színház, melynek repertoárját Szinetár Miklós művészeti és Petrovics Emil zenei vezető a zenés színház klasszikusaiból, nagy sikerű külföldi musicalekből és új magyar zenés játékokból kívánta kialakítani.

Harmadik bemutatójuk 1961. január 12-én az Egy szerelem három éjszakája című „musical tragedy” volt, amely egy csapásra polgárjogot vívott ki Magyarországon is a műfajnak. A második világháború alatt játszó, Radnóti Miklós sorsát idéző színművet Hubay Miklós, a dalszövegeket a költő, műfordító Vas István írta, a zeneszerző Ránki György volt, a zenekart Petrovics Emil vezényelte. A darabot Szinetár Miklós parádés szereposztással, Agárdi Gábor, Bodrogi Gyula, Horváth Tivadar, Margitai Ági, Mik-

lósy György és Sennyei Vera részvételével állította színpadra. A darabból 1967-ben Révész György filmet forgatott, a főszerepekben Bodrogi Gyulával, Darvas Ivánnal, Kállai Ferencsel, Latinovits Zoltánnal, Major Tamással, Sinkovits Imrével, Tóth Benedekkel, Venczel Verával. A musicalt azóta számos felújításban játszották, tévéváltozatát 1986-ban mutatták be. A Bajor Gizi Színház kezdeményezésére 2012 óta a színhazi bemutató napján, január 12-én tartják a magyar musical napját, a műfaj népszerűsítésére.

Az „operett-nagyhatalomnak” tartott Magyarországon rendkívül népszerűvé vált a musical műfaja. Az 1970-es évektől egymást követték a sikerdarabok, csak néhányat említve: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról, István, a király (e rockopera műfajilag musicalnek minősül), A padlás, Doktor Herz, Légy jó mindhalálig, Valahol Európában, A dzsungel könyve, Hotel Menthol, Made in Hungaria, Abigél, Isten pénze, Szép nyári nap, Én, József Attila, A fejedelem, A Pál utcai fiúk.

A műfaj magyarországi népszerűségét és rangját is jelzi, hogy 2011-ben Budapest és Szabadka rendezte meg az első Lésvay Szilveszter Nemzetközi Operett-Musical Fesztivált, 2014 novemberében a Papp László Sportaréna volt Musical Fesztivál. A „Musical-re hangolva” Egyesület 2006 óta Országos Musical & Operett Kurzust és versenyt szervez a fiatal tehetségek felkutatására.

Jelenet az István, a királyból

ADÁSVÉTEL

VÁSÁROLOK régi CZ, Jawa, MZ motorbicikli-alkatrészeket. Tel. 0741-052-528. (21755-I)

ELADÓK: új vécékagyló, tűzifa, színes tévé, gyermekágy csináltatott matraccal, Zenit-E fényképezőgép kellekkel, műanyag, eper-, cserefa hordók, női, férfi-, gyermek-télikabátok, bőrkabátok (rövid, hosszú). Vállalok bevásárlást, gyermekgondozást, idősgondozást. Tel. 0771-358-916. (21787-I)

ELADÓ új, 54-es férfirhabunda. Tel. 0771-289-784. (21788)

ELADÓ egy kihúzható, hatszemélyes ebédlőasztal három kárpitozott székekkel, alkudható áron. Tel. 0743-211-281. (21799-I)

JÓ ÁLLAPOTBAN ELADÓK: férfi- és női bőrzakók, női csizmák, sportcipők, ridikülők, utazótáskák, parókák, elektromos fogkefe, hátmasszírozó, vércukorszintmérő, Tesla lemezjátszó, éjjelilámpák, orosz elektromos kézi varrógép, juta gyapjúszőnyeg, jó vasalók, női hosszú szövetkabátok, ballonok, szép női sportkabátok, elegáns férfi-szövetöltönyök, ballonok minden időszakra, közepméretűek. Tel. 0265/260-227. (21768-I)

LAKÁS

ELADÓ szász típusú ház falun, Maros megyében. Eladó Opel Astra G-hez vonóhorog. Tel. 0744-285-109, 0747-010-874. (21741-I)

ÉLETJÁRADÉKKAL lakást vásárolok. Tel. 0743-758-339. (p.-I)

ELADÓ felújított, üres, kétszobás tömbházlakás Marosvásárhelyen, a Koós Ferenc utca 10/20. szám alatt. Ára: 64.000 euró. Tel. 0722-749-654, 14-19 óra között. (21777-I)

VÁSÁROLOK garzont vagy 2 szobás, II. osztályú tömbházlakást. Tel. 0748-213-242. (21778-I)

A FILIPINO CONSTRUCT KFT., 30 éves tapasztalattal, garanciával sírkeretezési munkálatokat vállal mozaikból, gránitból, sírlefedést, betüvést, tisztítási szolgáltatásokat. **Januárban 10% kedvezmény a nyugdíjasoknak.** Tel. 0744-616-250, 0744-249-414. (21734)

RENDELÉSRE BÚTORT KÉSZÍTEK. **JANUÁRBAN 10% KEDVEZMÉNY.** Tel. 0748-691-858. (21758-I)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK, ÁTLÁTSZÓPONYVA-BEÉPÍTÉS és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok nagy választékban. Tel. 0745-379-638. (-I)

TERMOPÁN ablakokat, ajtókat gyártunk és szerelünk német REHAU profilokból. Tel. 0745-379-638. (-I)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (-I)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. (21712-I)

A DORA OPTICS újonnan nyíló klinikájára TAKARÍTÓNŐT alkalmaz. Az önéletrajzokat személyesen a Dora Optics Mărășești tér 21. szám alatti székhelyére vagy az office@doraoptics.ro e-mail-címre várjuk. (sz.)

ELŐKÖNYVELÉST VÁLLALOK. Tel. 0743-758-339. (p.-I)

MEGEMLÉKEZÉS

Sohasem halványul szívünkben emléked, sohasem szűnik meg lelkünk gyásza érted.

Megállt egy szív, mely értünk dobogott, s pihen két dolgos kéz, mely értünk oly sokat dolgozott.

Szívünkben szomorúsággal emlékezünk a szeretett marosszentgyörgyi

KOCSIS GYULÁRA halálának 4. évfordulóján. Pihenj csendesen, drága jó lélek! Szeretteid. (21790-I)

Múlnak az évek, te nem vagy már velünk, de szívünkben élsz, soha nem feledünk.

Könnyes szemmel emlékezünk január 14-én id. MIHÁLYDEÁK ANTALRA halálának 10. évfordulóján. Nyugalma legyen csendes! Szerettei. (21782-I)

Hiába szállnak álmok, évek, nem múlnak el ők, kik szívünkben élnek.

Szomorú szívvel emlékezünk január 15-én SZABÓ SÁNDORRA halálának 27. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei: felesége, lányai: Babuci és Hajni, unokái: Árpika és Boti, valamint veje, Karcsi. (21773)

MINDENFÉLE

TERMOPÁN ajtók, ablakok javítása, szúnyogháló, rolók rendelésre. Tel. 0771-383-725. (20527)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0743-762-388, 0744-221-318, 0792-767-611, 0792-767-658, István. (21731)

LÉPCSŐHÁZFESTÉST stb. vállalok. Tel. 0741-699-761. (21728)

SZAKEMBER vállal bádogosmunkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, kerítéskészítést, tetőjavítást. Tel. 0743-762-388, 0744-221-318, 0792-767-611, 0792-767-658, Csaba. (21731)

SZAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást, tetőjavítást, meszelést. Anyagot biztosítunk. Vassal is dolgozunk, hegesztünk, vaskeletet készítünk. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0743-762-388, 0744-221-318, 0792-767-611, 0792-767-658, István. (21731)

VÁLLALOK fametszést, építkezési munkát, törmelék elszállítások. Tel. 0741-352-972. (21785)

KÉSZÍTÜNK gránitból, mozaikból sírkeretet, kriptát, fedlapot stb., és vállaljuk sírok javítását. Elérhető árak, részletre is. Tel. 0770-873-809. (21756-I)

10% KEDVEZMÉNY! Kiüresítünk tömbházlakást, elszállítjuk a régi bútort, kitakarítunk. Teherautóval rendelkezünk. Tel. 0743-512-168. (21800)

IDŐSGONDOZÁSBAN tapasztalt ápolónő munkát keres. Tel. 0775-347-890. (21752)

ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁS megszerzése. Feliratkozás az SPV-re. Tel. 0747-999-441. (-I)

TÁRSKERESÉS

67 ÉVES, egyedülálló vajai férfi (165/64), szeretnék megismerkedni egy korban hozzám illő, csendes nővel. Levelet várok a szerkesztőségbe, „Várlak” jelígre. (21783-I)

Szomorúan emlékezem drága férjemre, GHEORGHISOR ZOLTÁNRA halálának 14. évfordulóján. Nyugodj békében!

Feleséged, Ica.

*
Megsebzett szívem mély fájdalommal emlékezem január 12-én édesapámra,

GHEORGHISOR ZOLTÁNRA halálának 14. évfordulóján.

Szerető lánya, Hajnika és Wili.

*
Kibuggyanó könny lehetnél, de mindig visszatartalak. Most becsukom a szemem, hogy lássalak.

Szívemben örök szeretettel emlékezem drága édesapámra, GHEORGHISOR ZOLTÁNRA

halálának 14. évfordulóján.

Szerető lányod, Edit és férje, Csaba.

*
Szomorú szívvel emlékezünk január 12-én édesapámra, **GHEORGHISOR ZOLTÁNRA**

halálának 14. évfordulóján.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerető lánya, Cica, férje, István.

*
Fájó szívvel emlékezünk január 12-én tatámra, **GHEORGHISOR ZOLTÁNRA**

halálának 14. évfordulóján.

Emlékét őrzi unokája, Noémi, férje, Attila és dédunokája, Roli. (21798-I)

ELHALÁLOZÁS

„Ha emlegettek, köztetek leszek, ha imádkoztok, veletek vagyok, Ha rám gondoltok, mosolyogjatok. Emlémem így áldás lesz rajtatok.” (Reményik Sándor)

Szomorúan búcsúznunk szeretett osztálytársunktól, dr. PUPP ANTÓNIA TÓL.

Nyugodj békében, TÓCSKA!

A Bolyai Farkas Liceumban 1967-ben végzett XI. E-s osztálytársak. (21784-I)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, keresztapa, rokon, barát és ismerős,

MAKKAI VILMOS

a Fémipari Szakiskola volt oktatómestere

2024. január 9-én, 86 éves korában elhunyt.

Temetése január 12-én, pénteken 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Gyászoló felesége. (21781)

Szomorú szívvel búcsúzom drága barátnőmtől, TATÁR ERZSIKÉTŐL,

akivel 30 évig a legjobb barátságban voltunk.

Nyugodj békében, drága ERZSIKE!

Barátnője, Schmidt Marika. (21766)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

VAJDA IBOLYA

a Luxor Junior volt dolgozója, hosszan tartó, de türelemmel viselt betegség után, életének 92. évében elhunyt.

Drága halottunkat 2024. január 12-én 13 órakor helyezzük örök nyugalomra a marosszentgyörgyi temetőben.

A gyászoló család. (21792-I)

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a rokonokkal és ismerősökkel, hogy a forrón szeretett édesapa, nagypapa, dédapa, rokon és szomszéd,

id. GYÉRESI ÁRPÁD

2024. január 10-én, életének 84. évében csendesen elhunyt.

Drága halottunk földi maradványait január 13-án, szombaton 12 órakor helyezzük örök nyugalomra a marosszentkirályi református új temető ravatalozójában.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Szerettei. (21802-I)

MAROSVÁSÁRHELYI Asociația Culturală HAHOȚA Intelectuală și umoristică seară de cântec

HAHOȚA

SZINTÁRSULAT

ÉS AKKOR MI VAN?

Szilveszteri kabaré! 2024

RENDEZŐ: KOVÁCS LEVENTE

PRODUCER: JANA ZSOMBA
ZENEI MUNKA: YVES BOUQUIN
FÉNY ÉS HANGTECHNIKA: COLINER IÓRÓ

agencia de turism
World Travel Shop
utazási iroda

NÉPÚJSÁG Marosvásárhelyi Radio Romania ETV Oxider MAGOLNA IMPEX

Részletek a hahota.com weboldalon.

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Karikó Katalin
Áttörések -
életem és a tudomány

Keresse fel kávézónkat a vásárhelyi könyvesboltban!

Valérie Perrin
Trió

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a **DIGI** hálózatban

MOZIZOM
FILMKLUB

Magyar filmremek a legjobb minőségben az **ERDÉLYTV** műsorán

VASÁRNAPONKÉNT
20 ÓRÁTÓL